

DĚICTVÍ MORAVSKÉHO KRÁLOVSTVÍ

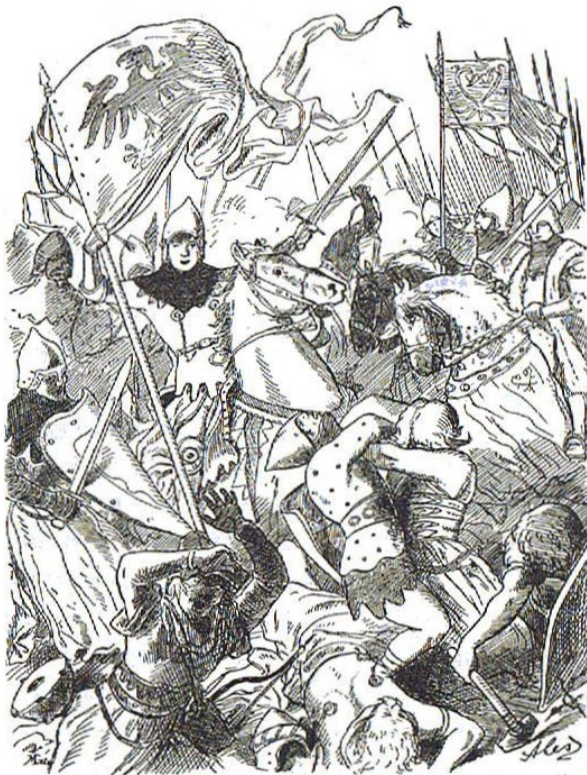
Časopis Moravského historického klubu r.s.
„Dědictví otců zachovej nám, Pane!“

Číslo 10/2020

Státní znak Moravského markrabství (Obr.1.)

Vydáno na památku 835. výročí krvavé bitvy u Loděnice (v současnosti v okr. Brno-venkov) mezi Moravany a Čechy, ve které padlo na 4000 bojovníků. Moravské markrabství se stalo skutečností.

*Krvavé měření
síly na protáhlé
vyvýšenině mezi
Loděnicemi
a Šumicemi zaujalo
i Mikoláše Aleše,
jenž se plně oddal
vlastním představám
a přivedl na bojiště
pozoruhodně (jak se
zdá i sekeromlatem)
vyzbrojené
a vstrojené jedince.
Dramaty neskrblící
scéna však vcelku
slušně vystihuje dikci
Jarlochovy relace.*

*Na fotografii vpravo
bojiště v dnešní
podobě od východu*

Obr.2. Mikoláš Aleš: Bitva u Loděnice mezi Moravany a Čechy 10.12.1185 ¹⁾

2)

Obr.3. Symbolem a korunovačním klenotem Moravského markrabství se stal později „moravský meč“
Meč pochází z r. 1667, kdy se František Karel I. Liebsteynský z Kolowrat stal moravským zemským
hejtmanem. Obdržel jej jako dar od císaře Leopolda I. Meč je uložen na zámku Kolowratů v Rychnově
n/Kněžnou.

Obsah:

I.-Historický úvod z pohledu středoevropských dějin

II.-Moravská údělná knížectví

III.-Sjednocení Moravy ve 12. stol.

IV.-Vznik Moravského markrabství r. 1182

V.-Rozhodující bitva mezi Moravany a Čechy 10.12.1185 u Loděnice

VI.-Knínská dohoda r. 1186

VII.-Statuta knížete Konráda Oty

VIII.-Vybrané historické události z průběhu existence vlády Moravanů na Moravě od vzniku Moravského markrabství do současnosti

IX.-Původ moravského etnosu

X.-Použitá literatura

I. Historický úvod

1.1 V 7. stol.n.l. tvořila Morava součást Sámovy říše-viz Obr.4.

Obr.4.

Sámova říše (623-659) je historicky doložena Fredegarovou kronikou, ve které je k r.630 popsána vítězná bitva krále Sáma nad vojsky franckého krále Dagoberta u Vogastisburgu.

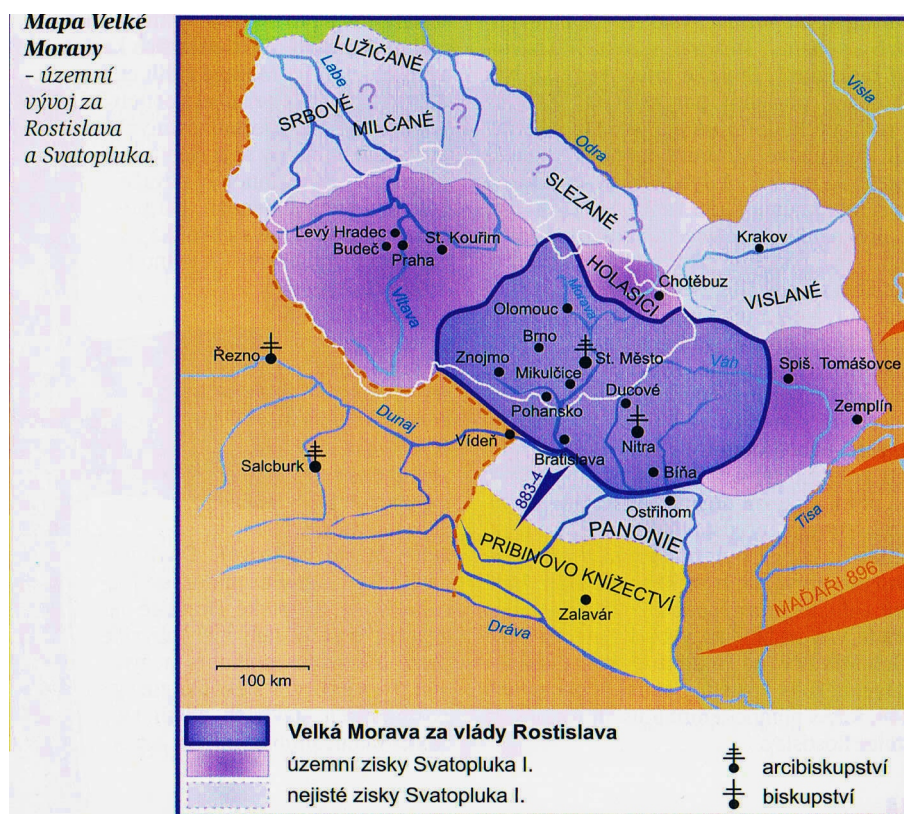
1.2. Velkomoravská říše. Počátkem 9. stol. se na Moravě zformoval ranně-středověký útvar pod vládou knížat z rodu Mojmirovců. V r. 833 připojili Mojmirovci k Moravě Nitranské knížectví. Morava se tak stala jádrem ranně feudálního státu Velkomoravské říše. Vr. 863 vyšel byzantský císař Michal III. vstříc žádosti knížete Rostislava a vyslal na Moravu misii vedenou soluňskými bratry Konstantinem a Metodějem. Jejich zásluhou se Velkomoravská říše stala kolébkou slovanské vzdělanosti a začala se zde šířit východní větev evropského křesťanství. V r. 867 přijal v Římě papež Hadrián II. slovanské věrozvěsty Konstantina a Metoděje. Jednalo se o posouzení výsledků mise při christianizaci Velké Moravy. Papež Hadrián II. bohoslužebné knihy psané slovanským písmem hlaholicí, které pro slovanské národy vytvořil Konstantin –posvětil a schválil a na závěr ceremoniálu byla sloužena hlaholská mše a Konstantin a Metoděj byli vysvěceni na biskupy. Průběh tohoto okázalého ceremoniálu je zachycen na fresce v podzemí basiliky sv. Klimenta v Římě. Freska pochází z 11. stol. a pro Moravu je obzvláště cenná. Konstantin v Římě r. 869 zemřel, Metoděj byl vysvěcen papežem Hadriánem II. na arcibiskupa v diecesi Sirmijské, která zahrnovala Moravu, Nitransko a Blatensko. Stal se prvním arcibiskupem na Velké Moravě se sídlem na Veligradu.

1.3. Velká Morava byla politicky a vojensky silným středoevropským státem s udivující hmotnou kulturou. Největšího rozmachu dosáhla Velká Morava za vlády krále Svatopluka-viz mapu Velké Moravy-Obr.5. V tomto údobí byly v podřízeném postavení jako provincie Velké Moravy i Čechy. Historicky doloženého prvního knížete Čechů Bořivoje-dosadil na český stolec –tehdy na Levém Hradci-velkomoravský král Svatopluk. Bořivoj byl také na Velké Moravě pokřtěn-spolu se svojí ženou-dcerou vévody kmene Pšovánů-Ludmilou.

Pozn. autor 1

*Z tohoto historického faktu vyplývá, že dosazený **Bořivoj na český stolec**-byl příbuzný krále Svatopluka a byl to Mojmirovec.*

1.4.Obr.5 Mapa Velké Moravy

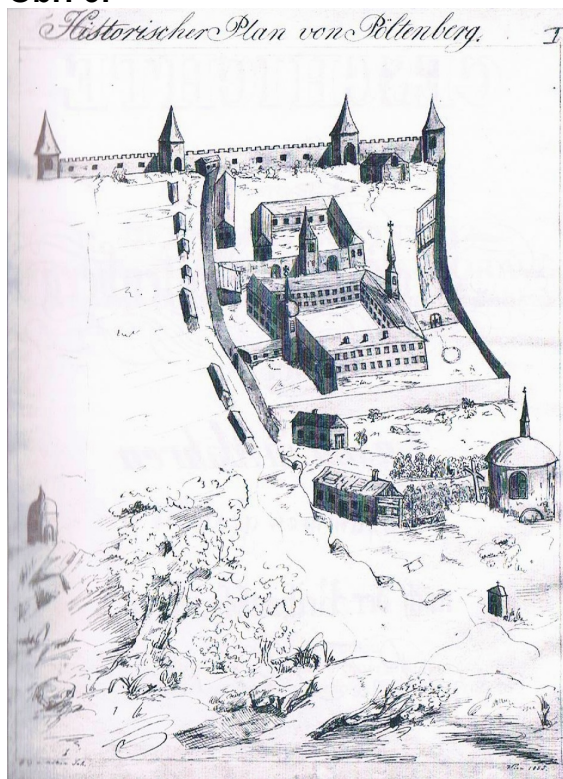
3)

Přes svoje dominantní postavení ve střední Evropě Velkomoravská říše nakonec neodolala vnějšímu tlaku Východofranské říše ze západu a hlavně nájezdům divokých kočovných asijských kmenů Ungarů (Maďarů) z východu. K oslabení Velké Moravy přispěly i vnitřní dynastické rozpory a odpadlictví některých provincií po smrti krále Svatopluka v r. 894. (Jako první se odevzdaly pod nadvládu východofranckého krále Arnulfa Čechy v r. 895 (Spytihněv I. spolu se Slavníkovcem Witislou). Po pádu Velké Moravy v letech 906/ 907- většinou chybí údaje v historických pramenech o velkomoravské nobilitě i o osudech vlastní Moravy. (Do dnešních dnů se zachovala pouze legenda o smrti velkomoravského krále Mojmíra II. v oblasti Hranic na Moravě, konkrétně u Hranické propasti, kde měl skončit svůj život Mojmír II. při útěku z prohrané bitvy s Maďary u Nitry-při pronásledování svými velmoži). Mocensky se Morava dostala pod vliv Maďarů, Poláků a pasovských Bavorů. Svojí vnitřní církevní i správní strukturu si ale zachovala.

1.5. Obr. 6:

Podle údajů v knize Mars Moravicus (autor Tomáš Pešina z Čechorodu) útoku Maďarů odolávalo nejdéle Velkomoravské centrum jihozápadní Moravy-Hradiště (později nazvané Hradiště sv. Hypolita) nad dnešním Znojmem (jak potvrdil archeologický průzkum-bylo vypáleno Maďary až kolem r. 950).

Obr. 6:

Obr. 1 - Historický plán Hradiště (podle starší předlohy nakreslil Johann Müller, Vídeň 1855).

1.6. Bitva na Lechu 10.8.955

Bitva na řece Lechu se odehrála v polovině 10. století-tedy krátce po pádu Velké Moravy nedaleko bavorského města Augsburgu. Ukázalo se, jak důležitou službu nárazníkového státu před divokými kočovnými kmeny z Asie Velká Morava Evropě poskytovala. Byla to podobná služba, jakou poskytovala Sámova říše v 7. století Evropě proti kočovným Avarům, která Avary částečně porazila. Divoké kočovné kmeny Maďarů se po zlomení odporu Velkomoravské říše na Dunaji nezastavily a postupovaly dál na západ s cílem loupit, vraždit a obohacovat se na úkor usedlého domácího obyvatelstva.

1.6.1. Proti postupujícím bojovníkům kočovných kmenů Maďarů svolal vojsko významný panovník Východofrancké říše Ota 1. Sasové v té době byli zaneprázdněni boji se Slovanskými kmeny a tak Ota I. svolal především bavorské a francké sbory, které doplnil pomocným sborem svého spojence-českého knížete Boleslava I. Sám Boleslav I. se bitvy na Lechu nezúčastnil, velení přenechal svému synovi. Průběh bitvy je popsán v mnoha kronikách, důležité pro Evropu bylo-že bitva skončila drtivou porážkou Maďarů, zajetím a popravou jejich vůdců. Maďaři se museli stáhnout do panonské nížiny, museli zavést usedlý způsob života a přijali křesťanství. To je zachránilo před úplným vyhubením, které potkalo jejich předchůdce Avary. Je nutno dodat, že český záložní sbor-asi 1000 mužů-padl v bitvě na Lechu skoro do jednoho muže, protože Maďaři použili v bitvě na Lechu svůj obvyklý taktický manévr-útok mobilních bojovníků-lukostřelců na koních, kteří zaútočili na vojsko Oty I. z týlu. Tam jim stál v cestě český sbor. Ota I. odrazil klamný čelný útok Maďarů a obrátil svoje vojsko proti Maďarům útočícím v jeho týlu. Ti mezitím-po zdecimování českého sboru-sesedli s koní a začali loupit a to byl jejich konec. V boji muž proti muži Maďaři neměli šanci. Uměli především zabíjet-střelbou šípů lukem za jízdy-jakmile se dostali na dostřel. Po kontaktu s nepřítelem-obraceli koně-a znovu se zformovali k dalšímu nájezdu.

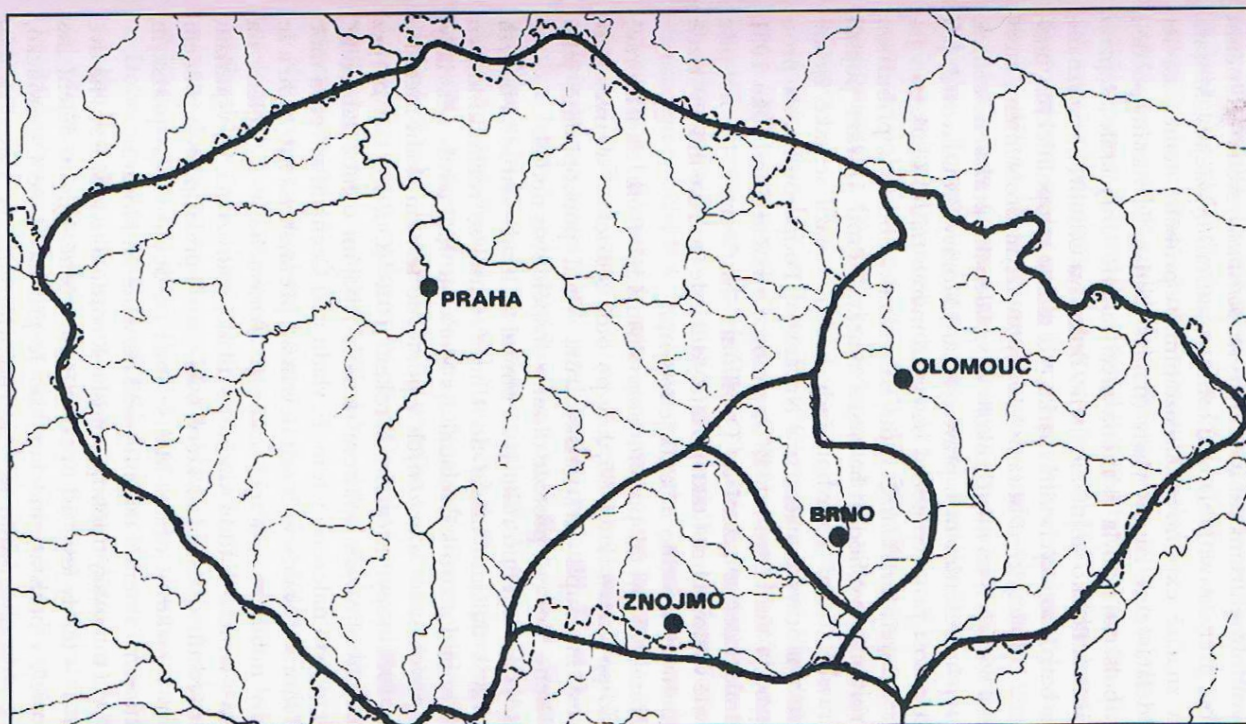
1.7. Po bitvě na Lechu a několika dalších porážkách Maďarů v letech 955-965 získal pod svojí nadvládou severní část Moravy s Olomoucí český kníže Boleslav I.

Od r.1003 se zmocnila celé Moravy vojska polského knížete Boleslava Chrabrého, který rozmístil na Moravě polské vojenské posádky. Polské vojenské posádky byly umístěny na hradištích v severo-jihní trase: **Přerov** (kontrolovalo blízkou Olomouc)-**Zelená hora u Pustiměře** (v podstatě kontrolovalo bývalé velkomoravské hradiště Staré zámky u Líšně-tedy Brněnsko) a Hradisko sv. Hypolita –**Poltenberk** nad vypáleným starým Znojmem.. Bývalá mocenská hradiska Velké Moravy u Starého města-Mikulčic a území na levém břehu Moravy od řeky Olšavy po Dunaj-zůstala v moci Maďarů.

1.8. Obnova Moravy. Opětovné získání velké části Moravy pod mocenskou nadvládu se podařilo až českému knížeti Oldřichovi v letech 1019 až 1029. Ten přenechal správu Moravy svému synovi **Břetislavu I.** Břetislav I. připojil Moravu pod vládu pražských knížat, nechal obnovit na Moravě řadu hradů a také postavit nové poblíž bývalých hradisek z údobí Velké Moravy. Starou Moravu na levém břehu Dunaje-se mu zpět dobýt nepodařilo, zůstala v rukou pasovských Bavorů. Na sklonku svého života, kdy již vládl jako český kníže z Prahy-nechal Moravu rozdělit na tři oblasti-úděly: **Olomoucký, Brněnský a Znojemský**-kde vládli potomci pražského knížete jako údělná knížata a kde také vznikaly samostatné rody údělných knížat. Zavedl rovněž stařešinský řád- t. zn. na pražský trůn měl nastoupit vždy nejstarší z potomků knížecího rodu. Toto pravidlo nebylo vždy dodržováno a nástupní právo nejstaršího z rodu Přemyslovců z údělných knížat-bylo mnohokrát pomíjeno, docházelo k vynucování nástupnictví zbraní a často docházelo i k vraždám potomků údělných knížat.

II. Moravská údělná knížectví:

Obr. 7.

Hranice moravských údělů v 11. stol.

4)

2.1. Druhé dělení Moravy:

Už první nástupce Břetislava I. (ten zemřel r. 1055) –jeho nejstarší syn Spytihněv II. (vládl 1055-1061) jako český kníže- se rozhodl krátce po nastoupení k moci v r. 1055 Moravu přerozdělit (jinak tzv. druhé dělení Moravy).

2.2. Na Hrutově poli u Trnávky –Starého města (jedná se o lokalitu s bývalým velkomoravským hraděm **Mařín**-viz Obr.8) na pomezí Čech a Moravy (poblíž Trstenické stezky na přechodu z Čech na Moravu)-nechal r.1055 Spytihněv II. - krátce po nástupu k moci- svolat moravské předáky-za účelem projednání nového uspořádání Moravy. Sešlo se asi 300 moravských předáků. Všichni byli zajati- a už je nikdo nikdy nespátřil. Údajně zemřeli ve vězení. (viz Kosmova a jiné kroniky). Z Hrutova pole se vydal Spytihněv II. s vojenským doprovodem za svým ml.bratrem –olomouckým knížetem-Vratislavem. Ten se o tom včas dozvěděl a stačil uprchnout do Polska. Jeho zajatá těhotná první žena –po krutém zacházení jejího strážce- při útěku - později potratila a zemřela. Na místa moravských předáků byla Spytihněvem II. dosazena nová elita z Čech. Důvod likvidace 300 moravských předáků–mimo obvinění, že přišli na Hrutovo pole dříve, než jim bylo nařízeno--se nepodařilo nikdy objasnit.

Skutečným záměrem Spytihněva II. bylo zlikvidování pozůstatků velkomoravské mojmírovské nobility, zabrání jejich majetku českými předáky a likvidace moravských tradic- s cílem likvidace moravského národa.

Spytihněv II. rovněž okamžitě po nástupu k moci nechal vyhnat z pražského hradu všechny Němce-včetně svojí matky Jitky. Té nakonec povolil, aby dožila svůj život u svého mladšího syna –znojemského údělného knížete Konráda-v klášteře Louka u Znojma. V době vlády Břetislava I., který jako správce Moravy vládl z Olomouce -s ním kněžna Jitka žila v Olomouci.

Obr.8.Bývalé velkomoravské hradisko Mařín u Trnávky

Mapa 2: Poloha Křenovského (Mařinského) hradiska

Zdroj: <http://www.slovane.cz/>

Podle prvních písemných dokladů z doby kolem r. 1000 po Kr. byl kraj osídlen jen v okolí stezek a toků. Na okraji hraničního hvozdu se vybíralo myto. V Čechách to bylo v Trstěnici u Litomyšle a na Moravě v Úsobruh jížně od Jaroměřic.¹⁵

Osídlení Moravskotřebovska postupovalo od jihovýchodu v průběhu vnitřní kolonizace. Prvními kolonisty bylo slovanské obyvatelstvo, které přicházelo z Malé Hané. Původní české osídlení v povodí Třebívky měly Městečko Trnávka, vesnice Lázy, Unerázka, Petřůvka, Pěčíkov a Bohdalov. O osídlení v Městečku Trnávce před německou kolonizací svědčí také nález hrnků z hlíny obsahující vysoké procento tluhy a vyzdobeném vlnicovými pásy. V hrnků byly uloženy moravské brakteáty ze začátku 13. století. Nádoba má však znaky keramiky ze 12. století. Počátky osídlení v povodí Třebívky můžeme tedy klást do sklonku 12. století.¹⁶

Také německý název Tüna pro Městečko Trnávku svědčí o převzetí českého jména. Trnávka byla původně vsí, ale když koncem 13. století byl Ctiborem z Lipnice (první moravský člen rodu pánů z Cínburka) vystavěn hrad Cínburk, vzniklo vedle

¹⁵ Borkovcová, M., Kuncová, I.: Hřebečské zrykosloví, kroje, písně a tance. Lanškroun 2001, s. 9

¹⁶ Nekuda, V.: Moravskotřebovska: Svatovítsko. Brno 2002, s. 127

2.3.Obnovení Moravských údělů

Moravské úděly (Olomoucký, Brněnský a Znojemský) po nástupu k moci ml. bratra Spytihněva II.-Vratislava (pozdějšího prvního českého krále Vratislava II.) byly obnoveny a trvaly až do sjednocení Moravy r. 1182. Vratislav II. rovněž založil olomoucké biskupství v r. 1063.

III. Sjednocení Moravy

3.1. Na konci 12. stol.sjednotil moravské úděly během krize uvnitř přemyslovského rodu pozdější český kníže- znojemský kníže -**Konrád III.Ota**. Rodokmen znojemských údělných knížat je uveden v díle „**Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje**“-(autor

Doc.PhDr.L.E.Havlík,DrSc. 1998)-na str. 34 a 35.Rodokmen je sestaven ve 2 sloupcích, přičemž levý sloupec uvádí data znojemských údělných knížat a v pravém sloupci jsou uvedena data českých a moravských knížat, která vládla ve znojemském údělu v mezidobí, kdy vláda znojemských knížat byla přerušena.

Důležitou informaci přináší i konsekrační nápis na stěně lodi NKP Rotunda sv.Kateřiny ve Znojmě, který nás informuje, že malby knížat nechal zhotovit znojemský kníže Konrád II.(autor překladu Doc.PhDr.L.E.Havlík,DrSc. v tomtéž díle, str.182.)-viz Obr.9

Obr.9.

In reg' d'ni n'ri h'ux
Anno d'vice ab incarnati ei d' M'ltto
Cxxxiiiij pact pict reg' an'x
cetta bae v' Marie ad S' Cathar
i' p' flux Conrad' sc' f' iudator
an' i' it constio eius

Znojmo - Hrad.

Nápis 13.století v královské hradní kapli prozrazuje, že kníže Konrád II. dal v kapli P.Marie a sv.Kateřiny zobrazit postavy knížat a určil její statut.

Varianty možností překladu rytého nápisu dle Doc.PhDr.L.E. Havlíka-viz odst.3.1.1

3.1.1. Svůj výklad k malbám v královské kapli Doc. PhDr. Lubomír E. Havlík, DrSc. dále doplňuje – viz str. 24 a str. 25 výše citované publikace: (Začátek citace):

„ Po Lutoldově úmrtí vládl ve Znojenském knížectví za jeho nedospělého syna Konráda jeho strýc Oldřich (1113-1115).

*Po něm vládl **Znojemsku** kníže Soběslav, mladší bratr českého vévody Vladislava I. (1115-1123), jehož vystřídal mezitím dospěvší syn Lutolda a ldy z Babenberku **Konrád II.**, (1123-1128 a 1134-1161).*

Soběslav, který se mezitím stal novým českým vévodou, však Konráda II. r.1123 zajal a uvěznil na Vyšehradě a potom v Grojči, snad pro jeho účast ve spiknutí některých českých velmožů, snad pro jeho sympatie s bojem olomouckého knížete Oty II. Černého, který uplatňoval své zákonné právo na pražský trůn a zaplatil je nakonec svým životem (+1126).

Když však Soběslav stál o přátelství s uherským králem Bélou II., postaral se, aby je upevnil i sňatkem Konráda II. s nejmenovanou dcerou (Marií) velkého srbského župana Uroše I. Byla sestrou uherské královny Heleny, ženy Bély II. a sestrou knížete Desy, vládcе Duklje (Černé Hory).

*Sňatek se konal r. 1134 a tak je datován i pozdější latinský nápis (13.století), vyrytý do omítky **hradní rotundy**.*

Na tomto místě ovšem není možno řešit velmi komplikovanou problematiku čtení a interpretace epigrafu (J. Rampula, A. Vidmanová), uvedeného a zakončeného konsekračními křížky.

*Srozumitelnou může být část: „**Za řízení Pána našeho Ježíše Krista léta Páně tisícího sto třicátého čtvrtého od jeho vtělení, kníže Konrád, druhý zakladatel, v cele blažené Panny Marie a svaté Kateřiny.**“ Dále však zkratky slov umožňují ne vždy stejnou interpretaci, neboť dovolují uvažovat, zda kníže Konrád „**způsobem královským rozmnožil obrazy**“ v kapli a „**stanovil její nový statut**“ či „**po dohodě připojil obraz krále**“, resp. „**rozmnožil zobrazení královská**“, „**králů**“, popřípadě kapli „**zvelebil malbami králů**“.*

*Z nápisu jsme se poprvé dozvěděli, že kaple byla zasvěcena **P. Marii**, podle orientace šlo přesněji o zasvěcení **Nanebevzetí P. Marie**.*

Rotunda byla zčásti brzy po svém vzniku, většinou však podle nápisu až r. 1134 vyzdobena freskami, které představují galerii českých a moravských knížat přemyslovské dynastie.

Důvody, proč se tato zobrazení uskutečnila právě v této hradní kapli, v sídle znojenského knížete a ne např. na Pražském hradě, stejně jako identifikace jednotlivých postav, jsou předmětem řady otázek. Totéž platí o zakladateli kaple, patrně jedním z českých vévodů, který je s manželkou zobrazen po stranách triumfálního oblouku.

Pro své stáří a zejména pro jedinečné malby postav českých a moravských panovníků byla kaple prohlášena za národní kulturní památku.

O stáří rotundy nepanuje zcela jednotný názor a taktéž o předpokládaných kavitách pod jejím korpusem. Úvahy spojují její vznik s dobou vévody Břetislava I., ne-li ještě s dřívějším obdobím. (pokrač.)

(Pokrač. odst.3.1.1)

Z **archeologických** nálezů a výzkumu (B. Klímy) vyplývá, že stavba rotundy souvisí patrně s koncem I. poloviny **11. století**.

Při **opravách** fresek v 19. století byl v apsidě objeven **zbytek nápisu a písmena A M C A I**, která byla vyložena jako letopočet 1106 (M. Trapp).

Při opravách ve **2. polovině 20. století** byla kromě již zmíněného vyrytého nápisu z 13. století v pásčích mezi postavami knížat v chrámové lodi objevena další písmena: **V (M ?), I, O, D, F, T, C, N, D, I, Z, A**, z nichž a z dalších zlomků písmen by bylo značně **problematické** rekonstruovat text nápisů.

Rotunda byla od počátku 13.století **vždy jen královskou hradní kaplí**, jak to dosvědčují její označení (1287 „capella regia s.Katharinae Znoymae“, regia capella s. Catharinae in castro Znoymensi“, 1320 “ capella castrí“, „capella s. Catharinae in castro Znoymensi“) a měla svého kaplana. R.1239 to byl Přemilec, „capellanus s Katharinae“. Od 13. století se již uvádí jen “patrocinium sv. Kateřiny, jejíž uctívání se v našich zemích šířilo právě od tohoto století. Mariánské patrocinium bylo snad potom přeneseno na nově budovaný chrám u kláštera minoritů na prvním předhradí.

Ani kníže Konrád II. nezůstal ušetřen **sporů a bojů** s českým vévodou (Vladislavem II.)

Svou úlohu přitom měl i olomoucký biskup Jindřich Zdík, který r. 1131 slavil v Olomouci přenesení biskupské katedry od kostela sv. Petra, patrona Moravy-k novému chrámu sv. Václava, patrona Čech, jehož úctu spolu s šířením české státní ideje na Moravě zaváděl.“

(konec citace z díla L. E. Havlíka)

Obr. 10. „Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje“-(autor Doc.PhDr.L.E.Havlík,DrSc. 1998)-na str. 34 a 35-Rodokmen znojemských údělných knížat

Obr.10.

Rodokmen znojemských
údělných knížat

Česká a moravská knížata vládnoucí
v mezidobí ve Znojemském knížectví

Znojemská knížata:

Ota L. Sličný
1054-1055

Spytihněv II.,
vévoda Čechů
1055-1061

Konrád I., kníže znojemsko-brněnský
manž. Hilburga-Wirpirk
z Tenglinu a Plainu
1061-1092

Lutold, syn Konráda I.
manž. Ida z Babenbergu
1092-1099

Bořivoj, syn krále Vratislava II.
manž. Gerbirga z Babenbergu
1099-1100

Lutold
1101-1112

Oldřich Brněnský, bratr Lutolda
1112-1113

Soběslav I., vévoda Čechů
1113/1115-1123

Konrád II., syn Lutolda
1123-1128

Soběslav I., vévoda Čechů
1128-1134

Konrád II.
manž. 1. srbská kněžna, syn Arnošt
2. Marie z Wittelsbachu, syn Konrád Ota
1134-1160

Jindřich, bratr Vladislava II.
manž. Markéta
1162-1189
Jindřich Břetislav, syn Jindřicha
1169-1173

Konrád III. Ota, syn Konráda II.
manž. Helicha z Wittelsbachu
před 1175-1191, od 1182 markrabí Moravy
od 1189 vévoda Čechů

Vladislav Jindřich, markrabí Moravy
syn krále Vladislava III.
manž. Heidwiga/Heilwida ze Znojma
1191-1194
Jindřich Břetislav, vévoda Čechů
a markrabí Moravy, biskup pražský
Vladislav I. Jindřich, markrabí Moravy
1197-1222

konec citace⁷⁾

3.2. Z dat vlády údělných znojemských knížat a historie Moravy a Českého knížectví v době knížecí vyplývá, jak důležitou roli pro sjednocení Moravy a vytvoření Moravského markrabství měla právě znojemská knížata-i když rodem pocházela původně z rodu pražských Přemyslovců hájila záhy -práva svoje, svého rodu- i práva celé Moravy. Znojmo mělo pro knížata českého knížectví zvláštní význam-jednak pro nedobytnou pevnost-Hradiště sv.Hyppolita (pův. velokomoravskou pevnost) nad současným Znojmem a jednak ve (pokrač.)

Pokrač. odst.3.2:-znojenské královské kapli-rotundě Nanebevzetí P. Marie a sv. Kateřiny-nyní NKP Rotundy sv. Kateřiny, která je umístěna v sousedství znojenského hradu a která svojí jedinečnou freskovou výmalbou postav panovnických rodů sloužila v době knížecí i **jako sál předků pro svatby českých a moravských panovníků.**

3.2.Letecký snímek Znojma s hradní ostrožnou a NKP Znojenskou rotundou sv. Kateřiny v čele-ze současné doby-viz Obr.11.

Obr.11

8)

3.3 Mapa Znojma z 13.stol.-viz Dějiny královského města Znojma a znojenského kraje-Doc.PhDr. L.E.Havlík, DrSc. 1998, str.197 –Obr.12
Obr.12:

Znojmo v době knížecí a na počátku 13.století/.

Legenda: I.Hradiště sv.Hippolyta, II.Hrad v III.Předhradí, IV.Podhradí, V.Újezdec, Va. vory u sv.Mikuláše, VI.Ves Uhrů a dvory, VII.Věno sv.Michala, VIIIa. Dvory blíž kostela, VIII.Šulchov, IX,Bala: A Horní, B Dolní
Kostely: 1 - sv.Hippolyt, 2 - Starší sakrální stavby a prchotský kostel sv.Hippolyta, 3 - královská hradní kaple Nanebevzetí P.Marie, 4 - Farní chrám sv.Michala, 5 - kaple a farní chrám sv.Mikuláše, 6 - sv.Nartin, 7 - mino-ritský kostel P.Marie na předhradí, 8 - dominikánský kostel Povýšení sv.Kříže, 9 - sv.Jan Křtitel, 10 - sv.Petr a Pavel ?

187

⁹⁾Legenda Obr.12 prozrazuje, že se jednalo o sakrální stavby, pevnostní stavby ale i starší sakrální stavby na Hradišti. Na Hradišti sv. Hypolita zejména šlo o **„nejstarobylejší královskou kapli-(antiquissima capella regia)“**, kterou popsal Tomáš Pešina z Čechorodu (viz jeho dílo „Mars Moravicus“)-ještě před r.1677, než proběhla její rekonstrukce.

Poznámka autor 2.:

Z mnoha různých pojednání o NKP Rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě jako královské kapli a její freskové výzdobě s postavami panovníků tří dynastií-je patrna zoufalá snaha zejména českých autorů prokázat, že se jedná o potomky bájného českého Přemysla oráče. Nikdo z nich sice nevysvětlil, proč tyto malby nejsou provedeny v nějakém českém, nebo pražském svatostánku a proč jsou znázorněny právě ve znojenské rotundě.

Vysvětlení je přitom prosté-předchůdkyní královské kaple- dnes NKP Rotundy sv. Kateřiny umístěné v sousedství současného znojemského hradu na hradní ostrožně –byla královská kaple umístěná v sousedství královského paláce na Hradišti sv.Hypolita. Přemístění znojemského hradu z Hradiště sv. Hypolita nad Znojmem a královské kaple-bylo provedeno za vlády znojemského knížete Litolda (Lutold, syn Konráda I.) v letech 1092-1112). Přemístění bylo provedeno z důvodu, aby nový hrad byl vybudován poblíž nově budovaného města Znojma. Původní Královskou kapli na Hradišti sv Hypolita viděl ještě Tomáš Pešina z Čechorodu před r. 1677 (t.zn. před její přestavbou do současné podoby barokního chrámu- a nazval jí „nejstarobylejší královskou kaplí“.(Mars Moravicus, Lib.I.,cap.6).

V této souvislosti je také nutno uvést, že dle Trappových akvarelů, které zachycují původní malby v originálním provedení-2. postava (dle Trappova číslování post. 8) v 3. pásu má královskou korunu (dynastie Sámovců, král Sámó),za Sámovci následuje strom života, který je časově odděluje (rovněž ve 3.pásu) od Mojmírovců-a posléze postava č.12 dle Trappova číslování má opět královskou korunu (král Svatopluk)- a konečně ve 4.pásu-dle Trappova číslování postava č.22-opět s královskou korunou-král Vratislav II.

A zde je nutno se zmínit o původu moravské koruny a moravských králů.Jak píše ve své bule *Industriae tuae* papež Jan VIII.-roku 880 „**byl přijat Svatopluk pod přímou patronací Říma s pomínutím všech světských vládců.**“ Státoprávní význam uvedené skutečnosti si velmi dobře uvědomoval i císař a král český Karel IV, **pro něhož nezávislost původu moravské koruny na německé říši představovala důležitý argument ve prospěch posílení autority českého království.** Proto se setkáváme v kronice Přibíka Pulkavy z Radenína, vzniklé z popudu samotného Karka IV.- s názorem o původu důstojenství českého království: „-**královská moc a koruna Moravy byla obnovena a přenesena do Čech.**“

3.4.Příklad doposud nevyřešených rozporů výkladu maleb ve Znojenské rotundě:

3.4.1.Zakladatelská scéna, třetí pás: Obr. 13:

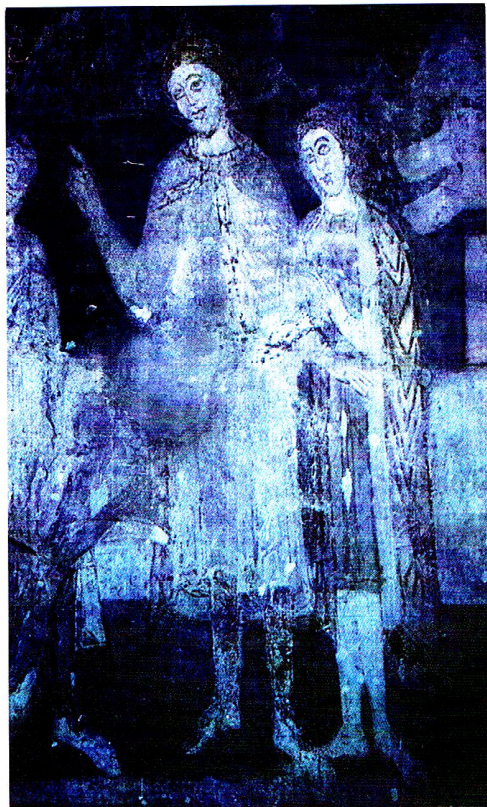

Pozn. autor 3.

Jak je patrné z názvu článku (Šifra znojenské rotundy) a podtextu na Obr.13 ještě v r. 2006 i autoři Reflexu psali, že výklad maleb je zašifrovaný-sporný (byť s nadsázkou). Ku podivu již v r.2012 jsou všechny spory kolem rotundy a maleb vysvětleny PhDr. K. Dvořákovou z Brna (pražského původu) v její publikaci "Rotunda sv. Kateřiny"-viz str.34, kde je uvedeno, že „motivem všech stojících knížecích postav v pláštích byla Kosmova Kronika Čechů“, - přičemž „jejich umístění neodpovídá historické posloupnosti, ale datu dle kalendáře (asi církevního a také slunečního) jejich nástupu na pražský trůn“. Tím považuje PhDr. Dvořáková všechno kolem Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě za vyřešené-samozřejmě již k datu vydání (r.2012) její výše uvedené publikace.

K uvedené publikaci PhDr. K. Dvořákové s názvem „Rotunda svaté Kateřiny“ je nutno ještě dodat, že je tiskem vydalo samo Jihomoravské muzeum ve Znojmě (1.vydání r.2012) a prodává je návštěvníkům NKP Rotunda sv. Kateřiny-jako oficiální výklad malebné výzdoby NKP Rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě-a ve stejném duchu je prezentována i studentům ve školách-bez ohledu na doposud existující rozpory výkladu-jak je ve své vědecké publikaci Dějiny královského města Znojma a znojenského kraje-uvádí Doc.PhDr.L.E.Havlík-viz odst.3.1.1.

3.4.2.Rozpor č.1. Zakladatelská scéna, třetí pás Obr.14-pořízený ak. malířem a restaurátorem F. Syslem pod UV osvitem:
Obr. 14

Obr.14 Snímek vladařské dvojice s knězem u pluhu- ve druhé zakladatelské scéně- založení města, provincie (viz Obr.12)-provedený F. Syslem pod UV osvitem na speciální citlivý materiál.

Pozn. autor 4: Teprve tento snímek na Obr.14 ukazuje, že vladařská dvojice má v originále čtyři ruce, (ne pouze 3 jak ukazuje současné provedení v rotundě-dle Obr.13)- přičemž v levé ruce drží vladař po zvolení a založení města, (provincie)-desku se zákony (dle staré indo-evropské tradice). Např. král **Sámo- první zvolený slovanský král zobrazený s královskou korunou** (Sámova říše zahrnovala i Moravu)- **jako 2. postava 1.panovnické dynastie ve 3.pásu- za druhým stromem života-psát uměl, znal římský zákoník (viz Fredegarova kronika)- a znal i několik jazyků, což ovšem o bájném Přemyslovi Kosmovy kroniky tvrdit nelze.**

3.4.3. Rozpor č.2-překlady rytého nápisu v NKP Rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě:

1.Varianty možností překladu rytého nápisu dle Doc.PhDr.L.E. Havlíka,DrSc.-viz odst.3.1.1

2.Varianty možností překladu rytého nápisu dle A.Vidmanové, který převzala K.Dvořáková ve své publikaci-viz str.18:

Tedy, že Konrád druhý zakladatel ozdobil obrazy králů kapli P. Marie a sv. Kateřiny a přebudoval ji. A. Vidmanová oponovala tomuto čtení, s tím, že zdůraznila, že stejnými závorkami jsou označeny doplňky, které nemají oporu v zachovaných zbytcích písmen, a jde jen o jedno z možných čtení nápisu. Ve 3. řádku četla nejprve: *pacta pietate regum sanxit cellam b.virginis Mariae*, tedy: "... zasvětil pro zbožnou paměť na krále, na jejich smlouvy svatyni bl. P. Marie", a následně dospěla ke čtení:

„+ *In regione domini nostri Henrici episcopi Olomucensis
Anno dominice ab incarnatione domini Millesimo
CXXIII pacta pietate regum auxit
cellam beate virginis Marie ede S. Cathari-
ne dux Conradus secundus fundator
novam fecit constitutionem.*
+“

Tedy, že za vlády olomouckého biskupa Jindřicha (Zdílka), Konrád II. zasvětil pro zbožnou paměť na krále (ve významu vladaře), za jejich smlouvy svatyni blahoslavené Panny Marie a sv. Kateřiny. Zdůraznila, že v posledním řádku je možné pouze čtení *constitutionem* (zasvětil), přičemž konsekrační kříže umístěné před a za nápis předpokládají, že vysvěcení provedl biskup. Většina odborníků se shoduje na tom, že nápis je nutno řídit k nápisům pamětním, bezpochyby vznikl v době, kdy rotunda byla kaplí, a že nápis je pravdivý. Od doby těchto čtení do současnosti bylo zveřejněno mnoho variant čtení rytého nápisu, který je psán v originále ve zkratkách, aniž se došlo k jednoznačnému závěru vysvětlujícímu bezzbytku jeho obsah.

Sňatek se konal r. 1134 a tak je datován i pozdější latinský nápis (13.století), vyrytý do omítky hradní rotundy. Na tomto místě ovšem není možno řešit velmi komplikovanou problematiku čtení a interpretace epigrafu (J. Rampula, A. Vidmanová), uvedeného a zakončeného konsekračními křížky. Srozumitelnou může být část: „Za řízení Pána našeho Ježíše Krista léta Páně tisícího sto třicátého čtvrtého od jeho vtělení, kníže Konrád, druhý zakladatel, v cele blažené Panny Marie a svaté Kateřiny.“ Dále však zkratky slov umožňují ne vždy stejnou interpretaci, neboť dovolují uvažovat, zda kníže Konrád „způsobem královským rozmnožil obrazy“ v kapli a „stanovil její nový statut“ či „po dohodě připojil obraz krále“, resp. „rozmnožil zobrazení královská“, „králů“, popřípadě kapli „zvelebil malbami králů“.

Poznámka autor 5.

V tomto případě-jak je historicky prokázáno-viz mimo jiné čitelný latinský text rytého nápisu na obr. 8-jsou popisovány činy knížete Konráda-, nikoliv činy olomouckého biskupa Jindřicha Zdílka. Na rozdíl od A. Vidmanové a K. Dvořákové je překlad rytého nápisu dle Doc.PhDr.L.E. Havlíka, DrSc.-seriozní, ve smyslu zkratk variabilní a hlavně účelově nezavádějící. Pokrač.

Pokrač. Poznámka autora 5:
V této souvislosti je nutno připomenout i hodnocení díla PhDr.
K.Dvořákové Prof. J.Rostinským z r. 2015:-viz níže:

Předmět: Re: Internet a pozvánka
Od: Joseph Rostinsky <
Datum: 3/30/2015, 2:44 PM
Komu: Jaroslav Pazour <jaroslav.pazour@tiscali.cz>

Vzeny pane inženýre,

dekuju Vam za zaslani informaci. Na Moravia-antique se samozrejme rad podivam a dam Vam vedet o svoji interpretaci. Dekuju rovnez za pamflet o Rotunde Sv.Kateriny. Velice uboha slatanina, ktera je oplatna (co mozno jinak ocekavat od tech, kteri museji hlasat to, co jim zivitele, sponsori, nakazuji ?) dnesnim snaham redukovat historickoou dulezitost Velke Moravy. Znovu jsem si procetl studii J. Zastery o puvodu perove koruny. Nemam pochyby o tom, ze Zasterova studie je mnohem fundovanejsi a vychazi z presvedcivych historickych pramenu, zatimco Dvorakove pamflet papouskuje "historicke" floskule. Ovsem to by nas nemelo ani prekvapovat, protoze co vice je mozno ocekavat z "jejich" ideologicke kampane?

(konec citace hodnocení Prof.J.Rostinského díla PhDr.K. Dvořákové s názvem Rotunda svaté Kateřiny z r.2012.).

3.4.4. Rozpor č.3- (dle Doc.PhDr.L.E. Havlíka,DrSc.,Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje, str. 24,25).

Důvody, proč se tato zobrazení uskutečnila právě v této hradní kapli, v sídle znojemského knížete a ne např. na Pražském hradě, stejně jako identifikace jednotlivých postav, jsou předmětem řady otázek. Totéž platí o zakladateli kaple, patrně jedním z českých vévodů, který je s manželkou zobrazen po stranách triumfálního oblouku.

Pro své stáří a zejména pro jedinečné malby postav českých a moravských panovníků byla kaple prohlášena za národní kulturní památku.

O stáří rotundy nepanuje zcela jednotný názor a taktéž o předpokládaných kavitách pod jejím korpusem. Úvahy spojují její vznik s dobou vévody Břetislava, ne-li ještě s dřívějším obdobím.(konec citace)

3.5. Statut NKP Rotundy sv. Kateřiny (původně Nanebevzetí P.Marie) ve Znojmě.

Jak uvádí Doc.PhDr. L.E.Havlík,DrSc. ve své publikaci Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje na str. 24 a 25:

Rotunda byla od počátku 13.století vždy jen královskou hradní kaplí, jak to dosvědčují její označení (1287 „capella regia s.Katharinae Znoymae“, regia capella s. Catharinae in castro Znoymensi“, 1320 “ capella castrí“, „capella s. Catharinae in castro Znoymensi“) a měla svého kaplana. R.1239 to byl Přemilec, „capellanus s Katharinae“. Od 13. století se již uvádí jen “patrocinium sv. Kateřiny, jejíž uctívání se v našich zemích šířilo právě od tohoto století. Mariánské patrocinium bylo snad potom přeneseno na nově budovaný chrám u kláštera minoritů na prvním předhradí.(konec citace)

Poznámka autor 6:

V této souvislosti je možno považovat obrazy panovníků zobrazených ve 3. a 4. pásu tzv.profánní-(světské)- části lodi královské kaple za „obrazový sál předků“ a lze je považovat (mimo postav v zakladatelské scéně) za historické postavy. Postavy jsou znázorněny v chronologickém pořadí dle dat své vlády a první a druhá vládnoucí dynastie jsou od sebe odděleny stromem života. A tak -i když byla jména panovníků –zřejmě v třistaletém údobí potupné vlády Habsburků na Moravě- z titulačních pásků vyškrabána- lze panovníky podle historických podkladů a charakteristických znaků v malbách- identifikovat.

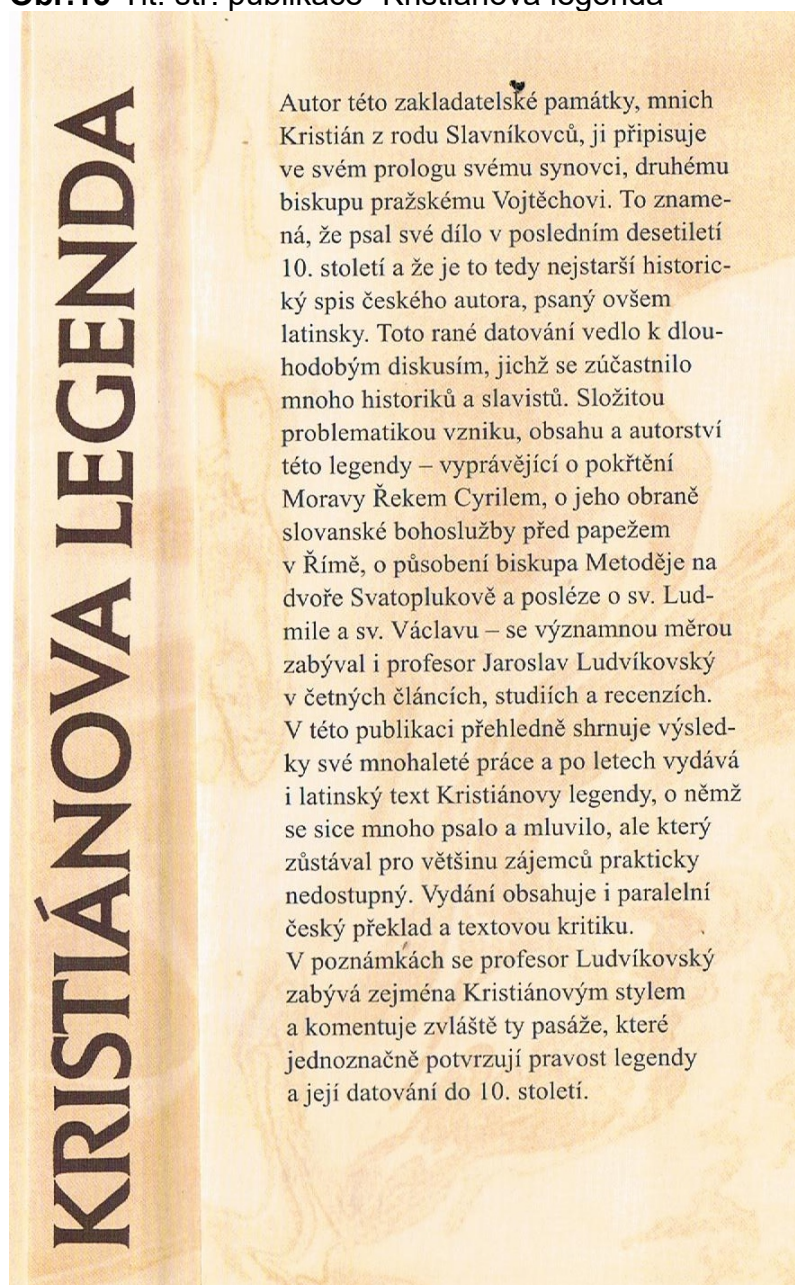
Pro upřesnění původu historické populace českých Přemyslovců „po mečí“ se musíme vrátit k nejstarší psané památce v Čechách, t.zv Kristiánově legendě, která předcházela barvitou Kosmovu kroniku.

V Kristiánově legendě je uvedeno-viz překlad Prof. Ludvíkovského:

-pokrač. str.18:

-pokrač.str.18:

Obr.15-Tit. str. publikace“ Kristiánova legenda“

(pokrač. str. 19)

Kristianova legenda-str.19:

-jak je uvedeno v textu titulní str. Kristianovi legendy na předchozí str: 18
-autor legendy –mnich Kristián z rodu Slavníkovců přepisuje legendu svému synovci-druhému biskupu pražskému Vojtěchovi. To znamená, že psal svoji legendu v **posledním desetiletí 10. stol.**-a že je to nejstarší český historický spis-psaný ovšem latinsky.(konec citace)

Text str.19 Kristiánovy legendy.

2.

Ale Slované čeští, usazení pod samým Arkturem a oddaní uctívání model, žili jako kůň neovládaný uzdou, bez zákona, bez knížete nebo vládce a bez města, potulující se roztroušeně jako nerozumná zvířata, toliko širý kraj obývali. Konečně když byli postiženi zhoubným morem, obrátili se, jak pověst vypravuje, k nějaké hadačce se žádostí o dobrou radu a o věštecký výrok. A když jej obdrželi, založili hrad a dali mu jméno Praha. Potom nalezše nějakého velmi prozíravého a důmyslného muže, jenž se jenom orbou zabýval, jménem Přemysla, ustanovili si ho podle výroku hadaččina knížetem nebo vladařem, davše mu za manželku svrchu řečenou pannu hadačku.

A když byli takto konečně vysvobozeni z rozličných ran morových, stavěli si v čelo po svrchu řečeném knížeti vladaře neboli vévody z jeho potomstva, sloužící modlám a bůžkům a bujně slavíce oběti podle pohanských obyčejů, až nakonec vláda nad tou zemí připadla jednomu z rodu těchto knížat, jménem Bořivojovi.

Skvěje se květem vynikající krásy a mladistvé síly, navštívil tento jednoho času v nějaké záležitosti své a lidu sobě svěřeného svého vévodu nebo krále Svato-pluka na Moravě a byl od něho laskavě přijat a pozván společně s ostatními na hostinu. Ale nebylo mu

19

(konec citace Kristiánovy legendy str.19)

Pokrač.a) Pozn.6- autor:

I když se zatím nepodařilo rozluštit význam textu druhé věty str. 19:“**Konečně když byli (Čechové) postiženi zhoubným morem, obrátili se-jak pověst vypravuje- k nějaké hadačce o dobrou radu a věštecký výrok**“-vyplývá z první věty textu str.19, že kmen Čechů vedl migrační způsob obživy-a že to byli tedy **pastevcí-a tím morem, co je postihl-byla hrozba jejich vyhubení stejně jako u jiných kočovných kmenů-a proto byli donuceni zavést usedlý způsob života.**

V závěru textu str. 19 Kristiánovi legendy se dovídáme: „až nakonec vláda nad touto zemí připadla jednomu z rodu těchto knížat, jménem Bořivojovi.

Pokrač.str.20

Pokrač.b) Pozn. 6 autor:-viz posl. větu str.19 Kristiánovy legendy:

*Skvěje se tento květem vynikající krásy a mladistvé síly navštívil tento v nějaké záležitosti své a lidu sobě svěřeného **svého vévodu nebo krále Svatopluka** na Moravě a byl od něho laskavě přijat a pozván spolu s ostatními na hostinu.*

(konec citace)

Z dalších historických pramenů z údobí Velké Moravy se ovšem dovídáme, že první historický vládce Čechů Bořivoj byl na český stolec na Levém Hradci dosazen vojenskou silou velkomoravského krále Svatopluka. Kníže Bořivoj byl dokonce Čechy z Levého Hradce vypuzen-uchýlil se na zpět na Moravu- a opětovně vojenskou silou Velké Moravy a krále Svatopluka –tehdy do České provincie Velkomoravské říše- dosazen-tentokrát ale ne na Levý Hradec, ale přímo do Prahy.

*Lze tedy s jistotou předpokládat, že král Svatopluk když Bořivoje na český stolec dosadil-musel v něj mít důvěru-a i podle jména **Bořivoj** -byl Bořivoj příbuzný rodu **Mojmírovců** a za manželku mu byla vybrána dcera vládce kmene Pšovanů-**Ludmila**.*

Pokrač.c) Pozn.6 autor:

c)1.Nejslavnější moravský pohřeb.

(výňatky z publikace „**Počátky a pozůstatky**“ o antropologickém bádání-Prof. MUDr.E.Vlček, DrSc. –1993)

c)1.1:Všeobecně:

O zatím nejslavnějším moravském pohřbu (objevitel archeolog Prof.dr.V.Hrubý v r.1959, hrob č.12/59) na metropolitní výšině Sady u Uherského Hradiště v boční kapli metropolitního chrámu (nás ve vztahu ke znojenské rotundě zajímají především údaje o barevné výmalbě náhrobku tohoto význačného hrobu, které poskytují záznamy V.Hrubého):

„Hrob původně kryl zděný stupínkový náhrobek, z něhož se zachovala do hrobové jámy propadlá obdélníkovitá destrukce pískovcových kamenů a vazní i omítkové malty, namnoze s malovanou výzdobou. Obezdní hrobky bylo barevně ozdobeno technikou al secco (malba na suchou omítku). Bylo použito několika barev. Lze rozeznat černě, červeň, bílou a barvu šedou až modravou a snad původní olivovou zeleň. Malováno bylo na jemně vyhlazeném nažloutlém podkladě. Jeden zlomek monumentální malby představuje neúplnou levou polovinu asi mužské tváře orientované en face, s rovným delšímnosem, drobnými ústy a mandlově protáhlým velkým okem. Portrét připomíná byzantské malby jihovýchodní Evropy. (Potvrzeno odborníky z Thesaloniky v Řecku).“(konec citace)**

Protože se jedná o pohřeb v sídle moravského biskupa, který byl umístěn v přistavené kapli metropolitního chrámu, jednalo se o pohřeb mimořádně významné osobnosti.

(Pokrač.str.21)

c)1.2. Výsledky antropologického průzkumu Obr.16

Obr.16 (částečná citace ze Seriálu o antropologickém bádání-Počátky a pozůstatky-Telegraf s datem 16.10.1993)

Malba levé poloviny obličeje muže na zbytcích omítky z náhrobku v hrobové kapli. Malbu rekonstruoval ak. malíř J. Turoň.

du se vyskytuje v soudobé populaci zcela řídce, toliko ve 3 % případů. A i v dalších znacích můžeme zjistit značnou podobnost mezi oběma jedinci. Dokonce zde máme i shodu v sérologické příslušnosti k ABO systému shodnou skupinou B. Určitá rámcová morfologická podobnost s pozůstatky knížete Bořivoje není vyloučena, ale jasně geneticky vázaný specifický znak mezi oběma jedinci však nebyl nalezen. Proto i zde zůstáváme jen u pokusu o autorizaci je-

Závěrem našeho výkladu můžeme říci, že i když se nepodařilo objektivně určit jedince pohřbeného v jedinečném sarkofágu, v kované rakvi, v hrobě překrytém náhrobkem ozdobeným byzantskou figurální malbou a datovaném do posledních desetiletí 9. století, je to jisté pro Moravu pohřeb nejčestnější a nejvážnější z tohoto období, objevený na území našeho státu. Je na místě vzpomenout precizní a záslužné práce objevitele prof. dr. V. Hrubého.

(Obr.15 konec citace)

Pokrač.str.22)

Pokrač. Poznámky 6 –autor:
Závěry ktextu Poznámka 6-autor:

1. *Jak vyplývá z Kristiánovy legendy v záležitosti o původu prvního historického knížete kmene Čechů Bořivoje-nelze vyloučit, že byl svým rodem příbuzným rodu Mojžírovců.*
2. *Jak vyplývá ze závěrů antropologického zkoumání lebek knížete Bořivoje a lebky urozeného jedince z nejslavnějšího moravského pohřbu na metropolitní výšině v Sadech u Uherského Hradiště (objevitel Prof.Dr.V. Hrubý v r. 1959-hrob č.12/59)-podle Prof. MUDr.E.Vlčka, DrSc.-z r.1993 -určitou morfologickou příbuznost včetně shodné krevní skupiny-mezi lebkami prvního českého historického knížete Bořivoje a urozeného jedince z hrobu č.12/59 na metropolitní výšině v Sadech u Uherského Hradiště-datovaného do posledního desetiletí 9.stol. **NELZE VYLOUČIT!!**.*
3. *Ze závěrů 1. a 2. vyplývá, že vládnoucí rod historických panovníků rodu Přemyslovců „po meči“- znázorněných ve 4. pásu v NKP Znojemska rotunda sv. Kateřiny - pocházel z příbuzného rodu k rodu Mojžírovců a proto časově plynule navazuje na panovníky-vládce Velkomoravské říše z rodu Mojžírovců-vyobrazených ve třetím pásu. Proto je jako první panovník ve čtvrtém pásu znázorněn český kníže Vratislav I.- druhorozený syn knížete Bořivoje- s údobím vlády 905-921, tedy z údobí zániku Velkomoravské říše.*
4. *Identifikaci postav panovníků ve 3. a 4. pásu malen v NKP Znojemska rotunda sv. Kateřiny je možno nalézt v Čas. 6/2015 Moravského historického klubu o.s.-s názvem :“ Obsah Časopisu 6/2015 je věnován obhajobě původního provedení a významu maleb v NKP Rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě.“ na webové adrese: www.Moravia-antique.cz“*

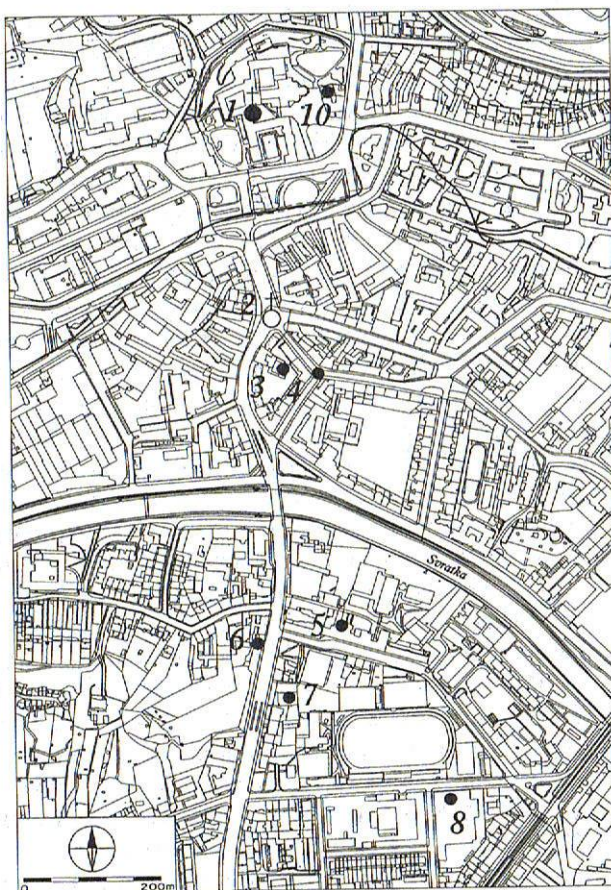

3.5. Mapa Brna (-viz hlavní hrad Brněnského údělu) z **12. stol.**- je podstatně chudší-ve srovnání s mapou Znojma z 12.stol. Brněnský hrad 12. stol. se nacházel-**jako blatný hrad**-na dnešním Starém Brně-viz Obr. 17. Pozdější markrabský brněnský hrad Špilberk-byl postaven mnohem později. Sakrální okrsek na Petrově nahradil ve 13.stol.původní sakrální okrsek na Starém Brně.
Obr. 17.- viz publikace „Morava v době knížecí“-str.214

214
MORAVA
V DOBĚ
KNÍŽECÍ

na jednom z jeho nádvoří, kde Dana Cejnková odkryla tři vzájemně se překrývající svatyně. Nejstarší z nich, rotunda z nhrubo přitesaných kvádrů o vnitřním průměru asi 6 m, vznikla (snad) někdy před polovinou 11. století a možná ještě před rokem 1200 byla přestavěna v malý kostelík s obdélným presbytářem.⁴⁶ Za neméně zásadní je možno pokládat rovněž objev dřevohlinitého valu „U modrého lva“, na východním okraji domovního bloku mezi ulicemi Křížová, Křídlovická a Ypsilantiho, a třetí lidnatá, byť asi nechráněná osada se rozložila na pravém, lehce stoupajícím břehu řeky Svatky. Odtud lze nastínit obraz trojdílného sídliště, které se skládalo z hradu na ostrově uprostřed řeky Svatky, sakrálního okrsku kolem rotundy Panny Marie na severu a trhové vsi (?) za řekou na jihu.⁴⁷

*Knížecí sídlo
na Starém
Brně:
1 - rotunda
Panny Marie,
kolem níž
se rozkládal
sakrální
okrsek (10);
2 - mladší
kostel svatého
Prokopa,
v jehož okolí
se nacházela
hradní
akropole
(3, 4);
5 - předhradí
na pravém
břehu řeky
Svatky
s trhem
a osadou
řemeslníků
(6, 7, 8)*

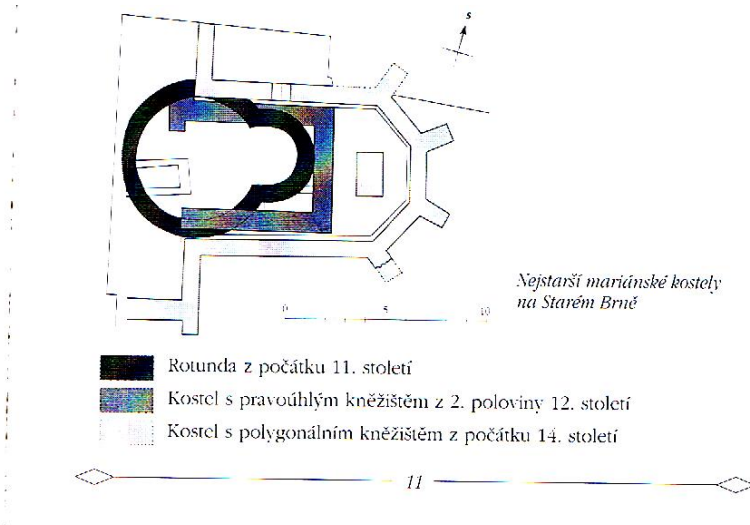

10)

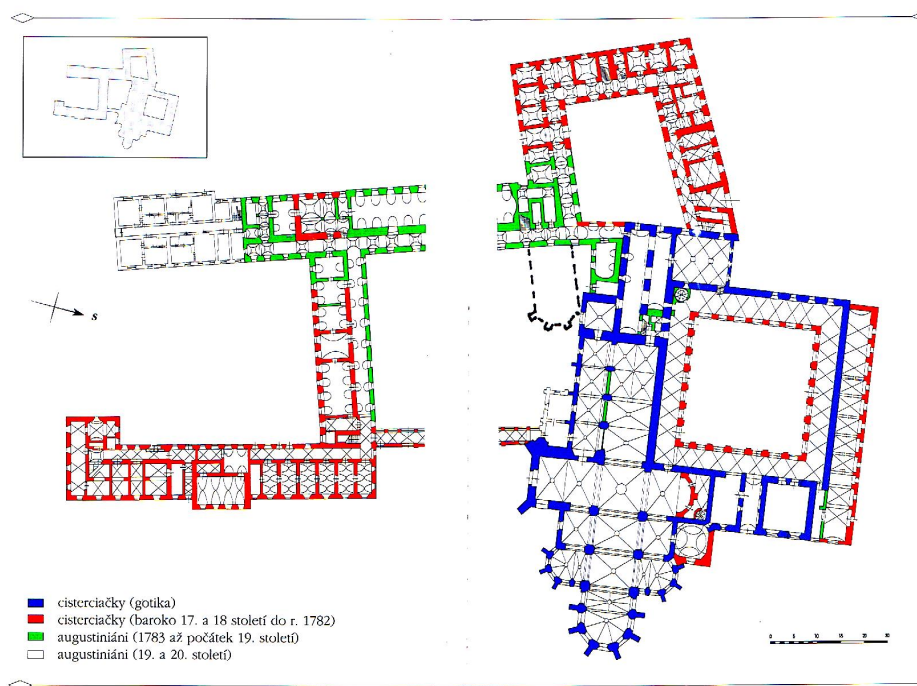
Z legendy Obr. 17 vyplývá, že hlavní sakrální stavbou Brněnského hradu v sakrálním okrsku 10 byla rotunda Panny Marie(z 1.pol.11.stol. arch. D. Cejnková)

Obr.18. Rotunda Panny Marie z 1. pol.11. stol. (datace dle arch.D.Cejnkové). V současné době se základy Rotundy Panny Marie na Starém Brně nacházejí v sousedství základů Augustiánského kláštera a základů kostela Nanebevzetí Panny Marie na Mendlově nám. Na Starém Brně. (viz Obr.19 a Obr.20)

Obr.18:

Obr.19 Chrámový a klášterní komplex kláštera cisterciáček s chrámem Nanebevzetí Panny Marie a kláštera augustiniánů na Starém Brně (v současnosti na Mendlově náměstí.)

Obr.20 Kostel Nanebevzetí Panny Marie-na Starém Brně (letecký pohled v současnosti)

Kostel Nanebevzetí P. Marie na Starém Brně, křížení hlavní a velké příčné lodi

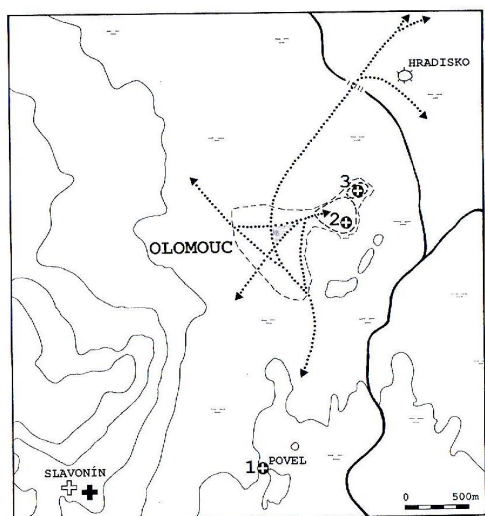
Pozn. autor 7

:

*Jak vyplývá z dispozičního umístění základů nejstarších Mariánských kostelů dle Obr. 18, Obr. 19 a Obr. 20 -**nic nebrání v současnosti tomu, aby základy nejstarší rotundy P. Marie na Starém Brně z 1.pol. 11.stol. byly zpřístupněny veřejnosti vybudováním např. proskleného památníku nad základy původní rotundy. Brno -jako hlavní město Moravy si to určitě zaslouží.***

3.6. Olomoucký úděl:

Obr.21-mapa Olomouce ¹¹⁾ –viz publikace „Morava v době knížecí“ str.129

Zatleka nejvýznamnějším moravským sídlem knížecího věku byla Olomouc, která bez věších ztrát přečkala zánik vojnové říše. Pod ochranou knížecího hradu (3) a na dohled biskupského kostela svatého Petra (2) vznikla na křižovatec dálkových cest osada kupců a řemeslníků s trhem, jejíž polohu určily zrávové mínce

Největší moravský úděl- v době knížecí.

3.6.1.

Jak je uvedeno v odst. 1.7.-po bitvě na Lechu a několika dalších porážkách Maďarů v letech 955-965 získal pod svojí nadvládu severní část Moravy s Olomoucí český kníže Boleslav I. a obnovil obchodní cestu přes Krakov a Červené hrady s Kyjevskou Rusí. Bývalá obchodní cesta na východ podél řeky Moravy k Dunaji-byla v té době v rukou Maďarů a obchodní cesta z východu-hedvábná stezka -směrem na západ do Olomouce a Prahy (jako stezka Uherská s návazností v Olomouci na stezku Trstenickou)-byla přerušena.

3.6.2. V dobývání Moravy pod českou nadvládu z moci Poláků a Maďarů pokračoval český kníže Boleslav II. a hlavně po nástupu k moci jeho syn Oldřich v letech 1012 až 1019. V r. 1019 stanovil kníže Oldřich správcem Moravy svého syna Břetislava. Ten spolu se svojí ženou Jitkou vládl na Moravě z Olomouce a dobyl na Maďarech zbývající část východní Moravy s Maďary vypáleným a zničeným bývalým velkomoravským královským sídlem Velehradem (Staré město)-od řeky Olšavy po Dunaj. Západní část Moravy-Starou Moravu – jižně od řeky Dyje po Dunaj -se mu však –po několika-leté válce s bavorskými Němci -dobýt nepodařilo.

3.6.3. Při své druhé volbě v r.1036 (po smrti svého otce knížete Oldřicha v r.1033)-se stal kníže Břetislav I. knížetem Čechů a od r. 1036 vládl z Prahy. Před svou smrtí v r. 1055 rozdělil kníže Břetislav I. Moravu na 3 údělná knížectví-Olomoucké, Znojenské a Brněnské. Tam měli vládnout jeho synové. Stanovil rovněž stařešinský řád, že vždy nejstarší z knížecích následníků mužského rodu bude nastupovat na knížecí stolec do Prahy.

3.6.4. Samotné město Olomouc leží na středním toku řeky Moravy při soutoku s říčkou Bystřicí, v sousedství mírného kopce s třemi návršími (svatomichalským, svatováclavským a svatopetrským). Na svatováclavském a svatopetrském návrší vznikla původně velkomoravská hradiště. Později v 11. století se hradiště na svatováclavském návrší stalo základem olomouckého knížecího hradu, na svatopetrském návrší vzniklo olomoucké biskupství, které bylo založeno druhým synem knížete Břetislava I. – pozdějším 1. českým králem – Vratislavem II. v r. 1063. Mezi těmito dvěma návršími vzniklo spojením několika osad středověké královské město-dle pověsti s původním jménem z dob působení římských legií „Julia monti“.

Poznámka autor 8:

Současný název města Olomouc-má patrně za základ-vzhledem k dávné povinnosti obyvatel města udržovat v čistotě Mlýnský potok, na kterém byla postavena řada mlýnů-název „Kolo múčné“. Staženinou pak vzniklo „Olomouc“. To podporuje i skutečnost, že Olomouc je odedávna střediskem úrodné zemědělské oblasti –Hané.

3.6.5. Ve středověku hrála Olomouc společně s Brnem významnou roli jednoho z hlavních měst Moravského markrabství. V průběhu husitských válek byla Olomouc pevnou baštou katolické strany o což se zasloužil tehdejší olomoucký biskup Jan Železný. Na přelomu 15. a 16. stol. v jagellonské éře se Olomouc stala střediskem humanitní vzdělanosti na Moravě. V době 30-ti leté války však přišel strmý pád a osmiletá okupace švédskými vojsky Olomouc tvrdě zasáhla. Úlohu hlavního města Moravského markrabství už natrvalo převzalo Brno.

3.6.6. Ve výčtu neblahých historických událostí s dopadem na osud Čech i Moravy má Olomouc asi jedno prvenství:

Obr.22: Vražda krále Václava III.

Václav III. byl zavražděn ve čtvrtek 4. srpna 1306.^{[74][82]} K vraždě došlo pravděpodobně v budově olomouckého kapitulního děkanství, které se podle Aloise Vojtěcha Šembery nacházelo západně od domu svatého Václava. Tento názor byl většinou přijat, odmítl ho pouze Johann Kux, který se domníval, že se vražda odehrála v biskupském paláci. V literatuře se často objevuje tvrzení, že budovu olomouckého kapitulního děkanství měl od olomouckého děkana Budislava pronajatu Albrecht ze Šternberka. Toto tvrzení je však podle Karla Maráze mylné, Albrecht byl totiž v této době zřejmě po smrti.^[83]

O olomoucké vraždě existuje pouze jediný soudobý záznam, a to v nekrologiu olomoucké metropolitní kapituly, kde se píše:

Václav III., král český, když se procházel v paláci na vzduchu po polední, byl usmrcen krutým a nelidským Durynkem Konrádem řečeným z Mulhova léta Páně tisícího třístého šestého.

— Nekrologium olomoucké metropolitní kapituly^[84]

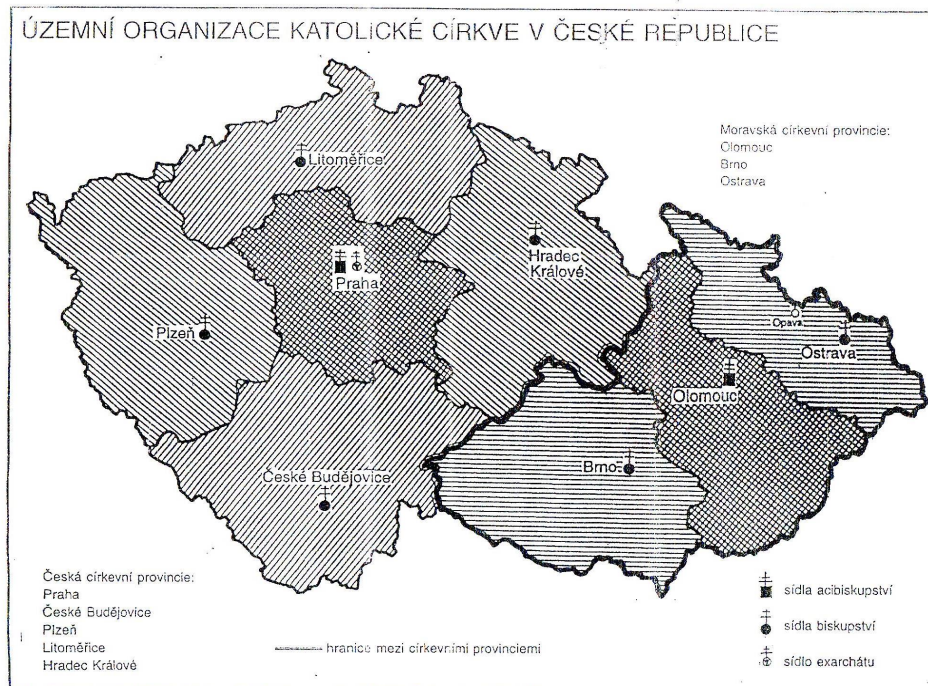
Olomoucká katedrála svatého Václava, v jejímž sousedním domě byl zavražděn Václav III.

Poznámka autor 9:

Vražda posledního královského potomka „po meči“ Václava III.-z rodu Přemyslovců je popisována v mnoha českých kronikách-i v kronikách v zahraničí. Vražedník byl shodně pojmenován, ale protože byl stráží při útěku z budovy olomouckého kapitulního děkanství okamžitě zabit-nepodařilo se nikdy zjistit-kdo vraha najal. Podezření bylo vysloveno mnoho.

3.6.7. Územní církevní organizace katolické církve v České republice:

Obr.23:

Poznámka autor 10:

Jak vyplývá z Obr. 23- Olomouc si až do dnešních dnů zachovala výsostné postavení v Moravské církevní provincii katolické církve, což je vyjádřeno sídlem arcibiskupství v Olomouci.

Bohužel pro vlastní Moravu –ať už to byl arcibiskup, nebo biskup olomoucký-většinou vždy se nejvyšší církevní představitelé katolické církve v Olomouci stavěli za prosazování zájmů pražského církevního a vládního centra v Praze-než za zájmy Moravy a Moravanů.

IV.-Vznik Moravského markrabství r. 1182

4.1 O vznik Moravského markrabství měl velkou zásluhu Znojemský kníže Konrád III. Ota, syn Konráda II.

Za vlády pražského knížete Bedřicha projevovali čeští velmoži s knížetem Bedřichem velkou nespokojenost a zvolili si za vévodu r. 1181 znojemského knížete **Konráda III. Otu**.

Sesazený vévoda Bedřich se obrátil o pomoc k římskému císaři a tak r.1182 římský císař Fridrich I. Barbarossa-(*Rudovous*) **pod hrozbou seker-** donutil české velmože, aby uznali na trůně v Praze Bedřicha.

Dále císař Fridrich I. Barbarossa-na stejném slyšení-vzhledem k tomu, že Konrád III. Ota –byl českými velmoži řádně zvolen-jmenoval jej císař Fridrich I. Barbarossa- na přímluvu tchána Konráda III. Oty-vévody Oty I. z Wittelsbachu (Konrád III. Ota měl za manželku jeho dceru Helichu)-
markrabím Moravy.

Moravské markrabství bylo uděleno Konrádu III. Otovi jako přímé léno Římského impéria-takže byl na stejné úrovni- jako vévoda Čechů.

Tak se stala Morava r. 1182 (po 276 letech od pádu Velké Moravy) opět svobodnou samostatnou zemí-uznávanou „de jure“-všemi evropskými mocnostmi.

V.-Rozhodující bitva mezi Moravany a Čechy 10.12.1185 u Loděnice

5.1. Místo bitvy-Loděnice u Moravského Krumlova.Obr.24.

Obr. 24

11)

5.2. Průběh bitvy mezi Čechy a Moravany 10.12.1185 u Loděnice

1. Popis bitvy u Loděnice-viz „Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje“-(autor Prof.L.E.Havlík, 1998, str. 28 a 29)

a) Str.28:

Nové mezinárodněprávní postavení moravského markrabího narazilo u pražského dvora na prudký odpor. Nápravy ve prospěch českého vévody mělo dosáhnout válečné tažení Čechů na Moravu, „aby ji zničili“, jak psal milevský opat Jarloch. A tak r. 1185 „vojsko vše, co mu přišlo do cesty v Bítovsku a na Znojemsku až po Dolní Kounice pobýjelo, plenilo a pánilo“ (Jarloch). Poněvadž žádné změny v česko-moravském poměru nebylo dosaženo, ještě v zimě bylo tažení na zahubení Moravy opakováno. V prudké seči u Loděnic se střetli Čechové vedeni Přemyslem, kdysi markrabím, s Moravany Konráda Oty. Podle relace milevského opata prý Čechové zvítězili, dali se však hned po bitvě na ústup do Čech, což

28

b) Str.29:

vítězové zpravidla nečiní, takže zpráva vlastně prozrazuje skutečný výsledek bitvy. Markrabě Konrád Ota, aby rozvázně odstranil v Čechách dojem, že by zamýšlel narušit česko-moravské dynastické soustátí, sešel se r. 1186 v Kníně s českým vévodou, kterému nezbyvalo, než uznat nový stav věcí a tak obě knížata „se stala přáteli a zůstala jimi i potom“ (Jarloch). Nic více a nic méně.

(konec citace)

2. Popis bitvy u Loděnice-viz Vlastenecký slovník historický, Praha, 1877, Jakub Malý:

Loděnice, ves moravská, v někdejší Znojemsku, památná bitvou, svedenou tu 10. prosince r. 1185 mezi Konrádem Otou markrabětem Moravským a Přemyslem Otakarem-co vojevůdcem knížete Bedřicha. Bojováno s obou stran velice urputně, hluk bitvy bylo prý slyšeti až v klášteře kounickém. Vítězní Čechové byli tak seslabeni, že nemohli přemožených ani pronásledovati. Čechů a Moravanů padlo tu na 4000. Ale Konrád Ota, nechtěje déle dávat příčiny ku prolévání krve bratrské, odřekl se dobrovolně nezávislosti, kterou si přijav od císaře titul markrabský osoboval, a uznal znova nad sebou vrchnost knížete Českého.

VI.-Knínská dohoda r. 1186

6.1. Mírová dohoda pražského vévody Bedřicha s moravským markrabím Konrádem Otou z r. 1186 v Kníně:

Viz-L.E.Havlík na str. 29 –(Dějiny královského města Znojma):

„Moravský markrabě Konrád Ota, aby rozvázně odstranil v Čechách dojem, že by zamýšlel narušit česko-moravské soustátí, sešel se r. 1186 v Kníně s českým vévodou Bedřichem, kterému nezbyvalo, než uznat nový stav věcí a tak obě knížata „se stala přáteli a zůstala jimi i potom“ (-tolik milevský opat Jarloch ve své kronice k dané události.)
(konec citace).

VII.-Statuta knížete Konráda Oty

7.1. „Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje“-(autor Prof.L.E.Havlík, 1998, str. 29)

Když markrabí Konrád Ota vystřídal na českém vévodském trůně zesnulého Bedřicha, svolal r. 1189 sněm do Sadské, kterého se zúčastnilo mnoho opatů, kleriků, mnichů, bojovníků (tj. velmožů a rytířů) jak z Moravy, tak z Čech, aby mimo jiné vyslechli Statuta vévody Oty - Statuta ducis Ottoni (Statuta Konrádova - Statuta Conradi), Práva županů a všech urozených (Jura suppanorum et nobilium omnium). Šlo o zákoník, o němž se dovidáme více až z potvrzení krále Přemysla Otakara I. pro Znojemskou provincii r. 1222. Zákoník vznikl z iniciativy Konráda Oty jako markrabího Moravy, a odráží tak právní poměry na Moravě ve 2. polovině 12. století a zejména ve Znojemském knížectví, ale i v Brněnském a Břeclavském (potvrzen s drobnými úpravami a dodatky z let 1229 a 1237). S některými jeho prvky se setkáváme již ve staromoravském zákoníku Zakon sodnyj ljudem. Přítomnost církevních a světských představitelů měla schválit a rozšířit platnost Statutu jak na Moravě, tak i v Čechách. Zásadní význam měla Statuta pro schválení dědičnosti druhé alodizace na Moravě, probíhající po přerozdělování vlastnictví po r. 1055.

Preamble a závěr Statut jsou uvedeny až v potvrzení z r.1222. Ve Statutech čteme:

”Ustanovujeme práva tímto způsobem:

1/ Všechny dědičné statky, které urození mužové jak vyššího, tak nižšího postavení drželi podle práva a v míru bez překážek v době vévody Konráda až podnes, ať drží v dobré pohodě a v míru stejným způsobem.

2/ Žádný komorník nepředvolává kohokoliv než za jistého svědectví těch, kterých se to týká, zejména má být každé takové (předvolání) provázeno poslem kastelána a jiným (poslem) sudího (a) navíc dvěma kněty z okolních vsí. A jestliže jde komorník podruhé nebo potřetí bez poslu obeslat beneficiáry a je zabit, nikdo ať za to nezodpovídá.

3/ Jestliže zloděj byl u někoho urozeného nebo u kohokoliv, komu náleží ves (chycen) a byl předán soudu, ať je všecek jeho majetek a jeho hrdlo dáno v moc knížete.

4/ Navíc, jestliže byl zloděj na některém místě přistižen a oběšen, všechno jeho (jmění) případně knížeti kromě plodin, které zůstávají na poli.

5/ Item, co se nazývá nárok a není o něm pochyb: jestliže není dosvědčeno hodnověrným svědectvím, že ztratil majetek, jestliže se to nestalo v lese nebo na nějakém skrytém místě nebo na některém mostě a dříve než se obžaloba připustí, musí být (nárok) oznámen příslušnému soudu, totiž sudímu, kastelánovi a ostatním.

6/ Přijde-li ve své vlastní záležitosti (k soudu) nějaký chudý, nemá se mu v žádném případě vzít plášt.

7/ Žádný sok (špeh) nesmí nikoho obvinít, jestliže by nebyl s to prokázat škodu svědectvím sousedů, jestliže byl sok usvědčen svědectvím celou obcí z (nepravdy), ať je kamenován.

8/ Pokud se kdo má podrobit soudu vodou, nikdo ho nesmí do vody spustit než kněz a jeho pomocník. Jestliže Bůh ho vystříhal (nebezpečí smrti), sudímu dá dva denáry a knězi 13. Svlékl-li šat a zdráhá se podrobit soudu (vodou), zaplatí kaplanovi 7 denárů a bábě dva.

9/ Vznese-li se na některého urozeného muže, který není druhem, nárok, podrobí se za něho (osobní) sluha. Nebyl-li úspěšný, zaplatí za něho 180 denárů.

10/ Vede-li se řízení zvané svod, musí být přítomen posel kastelána, sudího, správce a komorníka a jeden nebo dva z onoho vicinátu (sousedících vsí) - ne více než tři, ale třetí se připouští, a byl-li pohnaný usvědčen, zaplatí 180 denárů komoře krále (úprava z doby Přemysla Otakara r. 1222) a ten, kdo se nazývá povod (= kdo započal svod), je uspokojen.

29

7.2.Důvody vzniku zákoníku Konráda III.Oty:

Jak je uvedeno výše-Zásadní význam měla Statuta pro schválení dědičnosti majetku dle druhé alodizace na Moravě, probíhající po přerozdělování majetku (vlastnictví) po r. 1055. Tím bylo do budoucnosti zabráněno podobným manýrám českých vládců-viz postup Spytihněva II. v r. 1055, odst.2.1.Druhé dělení Moravy.

Konrád III.Ota neměl přímé dědice-byl posledním z rodu Znojemských knížat.

VIII. Vybrané historické události z průběhu existence vlády Moravanů na Moravě od vzniku Moravského markrabství do současnosti“

8.1. Na základě zmíněných ujednání v předchozím odst. měl nejvyšší moc na Moravě český vládce, který jmenoval moravského markraběte. Markrabě moravský byl českému vládci zavázán přísahou věrnosti, markrabě moravský také nesměl vést válku, uzavírat mír a také nesměl razit peníze.

8.2. Ve 13.stol. k datu 26.9.1212 vydává římský císař Fridrich II. „Zlatou bulu sicilskou“—podle níž **královský** titul českého panovníka se stává dědičným. Ke stejnému datu vydává římský císař Fridrich II. listinu zvanou „**Mocran et Mocran**“ (písař zkomolil název „ Marchionatus Moraviae“), podle které Markrabství moravské je podřízeno českému králi. Dále pak vládl na Moravě český král se zachováním titulu markrabě moravský. V době jeho nepřítomnosti na Moravě vzniká zvláštní úřad „**moravský hejtman**“, který je od r.1298 stálým úřadem.

8.3. Listinou ze dne 7.4.1348 český král a císař římský Karel IV. potvrdil **Markrabství moravské –jako-vznešené a dědičné léno Koruny království českého.**

8.4. Dne 3.5. 1469 byl na zemském sněmu v Olomouci zvolen moravským markrabětem a českým králem uherský král Matyáš I. Korvín. Jeho korunovace papežským legátem proběhla v Jihlavě 28.5.1470.

V té době si vládli Moravané-moravské stavy- na Moravě samostatně.

Do zemí Koruny království českého se Moravské markrabství vrátilo až r.1490 za vlády Vladislava II. Jagelonského, který byl moravskými stavy přijat za krále českého a markraběte moravského.

8.5. Ještě před návratem Moravského markrabství do zemí Koruny království českého sepisuje k r.1481 moravský hejtman Ctibor Tovačovský z Cimburka **Ústavu moravského markrabství pod názvem „Kniha Tovačovská“.** Tento právní spis platil jako moravský zákoník až do vydání Obnoveného zřízení zemského za vlády Habsburků v r. 1628.

8.6. Ve smyslu Knihy Tovačovské byl přijat **státní znak Moravského markrabství, kterým se stala-„stříbrno-červeně šachovaná vpravo hledící orlice v modrém poli se zlatou korunkou, zlatým zobákem a zlatými pařáty. (začala se užívat už ve 2.pol. 13.stol.).** V r. 1462 bylo na žádost tehdejšího hejtmana Moravského markrabství **Jindřicha z Lipé** římským císařem Fridrichem III. změněno šachování moravské orlice na zlato-červené. Z tohoto znaku je také odvozena vlajka Moravského markrabství, kterou tvořily dva pruhy –červený a žlutý.

8.7. V r.1617 byl za českého krále a moravského markraběte zvolen českými a moravskými stavy Habsburk Ferdinand II. nesmlouvavý katolík.

8.8. V následujícím roce 23.5.1618 došlo na pražském hradě k defenestraci dvou královských místodržících spolu s jejich písařem. Příčina defenestrace pražských královských místodržících českými stavy tkvěla v náboženských neshodách. Českým stavům se totiž u předcházejících habsburských vládců podařilo dosáhnout tolerance pro české protestanty, což u krále Ferdinanda II. Habsburského-nesmlouvavého katolíka-neprošlo.

8.9. V r. 1619 byl českými stavy bez souhlasu moravských stavů sesazen král Ferdinand II. Habsburský a na jeho místo zvolili české stavy za českého krále nezkušeného mladíka Friedricha Falckého.

Pokrač. 8.9.

Navíc vzhledem k tomu, že hrozil válečný konflikt-moravské stavy v čele s tehdejší moravským zemským hejtmanem **Karlem Starším ze Žerotína**- upozorňovaly na nepřipravenost povstání českých stavů a k defenestraci se nepřipojily-rozhodly se české stavy k válečnému tažení na Moravu. **Dne 2.5.1619 vtrhlo české vojsko do Brna, sesadilo moravského hejtmana Karla Staršího ze Žerotína, ustanovilo direktorium a donutilo znepřátelené moravské stavy se podrobit a Moravské markrabství se tak připojilo k povstání českých stavů.**

Dále v r. 1619 zemřel římský císař Matyáš a na jeho místo byl zvolen římským císařem český král Ferdinand II. Habsburský.

8.10. V r. 1620 narychlo vytvořená konfederace českých stavů, moravských stavů, protestantů z Horních a Dolních Rakous a uherskými protestanty zvoleným za uherského krále Gáborem Bethlenem- z počátku dosahovala určitých úspěchů- po vytvoření dvou armád katolíků- císařské armády-(tvořené hlavně španělskými pluky) a armády německé katolické ligy-začínalo být jasné, že převaha je na straně císařské- a varování moravského zemského hejtmana Jana Staršího ze Žerotína-před nepřipraveným povstáním českých stavů- **se tak naplnilo.**

K rozhodující bitvě došlo na Bílé hoře u Prahy 8.listopadu 1620. Bitva netrvala ani 2 hodiny, české stavovské vojsko bylo na hlavu poraženo, český „tzv. zimní král“ Friedrich Falcký okamžitě po bitvě z Prahy utekl. Bitvy se vůbec nezúčastnil, jednal v Praze s přítomnými vyslanci anglického krále Jakuba (který byl jeho tchánem) o vojenskou pomoc a do poslední chvíle naivně věřil, že k bitvě vůbec nedojde.

Bělohorská bitva spustila v Evropě 30 ti-letou válku, je detailně zpracována mnoha autory. Její důsledky byly pro země Koruny království českého a lid zemí Koruny království českého– a tedy i **Moravské markrabství-na 300 let-katastrofální.**

8.11. Vydání Obnoveného zřízení zemského za vlády Habsburků v r. 1628.

Tato habsburská ústava zrušila samostatnost zemí Koruny království českého. Dne 1.7.1628 bylo ve Znojmě vyhlášeno „Obnovené zřízení zemské pro Moravu“. Dle této ústavy se stalo Moravské markrabství jako dědičné pro vládu Habsburků **až do vymření jejich rodu.** Byla zlikvidována zákonodárná moc zemského sněmu, římsko-katolická církev se stala jedinou legální církví na Moravě, Němčina se stala druhým úředním jazykem, následovaly konfiskace, vyhnanství a germanizace.

8.12. V r.1667 se stal hrabě František Karel I. Liebstejnský z Kolowrat moravským zemským hejtmanem a při jmenování obdržel od císaře Leopolda I. „**moravský meč**“. Moravský meč je uložen už více než 300 let na zámku Kolowratů v Rychnově n/Kněžnou-(viz Obr.3 na tit.str. této publikace.)- a stal se tak jediným existujícím „**moravským korunovačním klenotem**“ v údobí Moravského markrabství.

Na jedné straně hlavice moravského meče je ciselován rakouský dvojhlavý orel, na druhé straně hlavice meče je ciselována moravská orlice-(ta je v současnosti částečně poškozena).

Pokrač.8.12.

Celkový pohled a detail hlavice „moravského meče“ Obr.25 a Obr.26

Obr. 26:

8.12. V r. 1777 bylo olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství, v Brně bylo téhož roku zřízeno nové biskupství.

8.13. V r. 1790 obnovil císař Leopold II. zemský sněm Moravského markrabství, současně byla zemskému sněmu navrácena zákonodárná moc a moc vládní. Výkonná moc zůstala v rukou zeměpanských úřadů rakouského panovníka.

8.14. Údobí 1850-1918:

V lednu r. 1850 bylo zrušeno moravskoslezské gubernium a Morava a Slezsko se opět staly korunními zeměmi mocnáře a provinciemi Rakouského císařství.

V letech 1867 až 1918 Moravské markrabství a Slezsko spadaly stejně jako ostatní země bývalé Koruny království českého-pod t. zv. **Předlitavsko** v rámci **Rakouska-Uherska**.

8.15. Údobí 1918-1939:

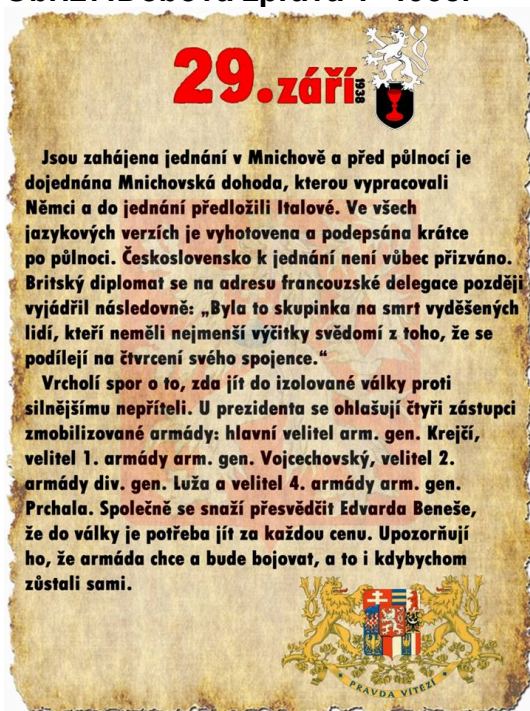
V r. 1918 po 1. světové válce-Rakousko-uherské císařství-zaniklo. Morava se stala jako země Moravská součástí Československé republiky. Se vznikem Československé republiky –podle ústavy-byl zrušen moravský zemský sněm a byla zrušena autonomie Moravy.

Zákonem ze dne 14.6.1927 č. 125/1927 Sb. z. a n. s platností od 1.12.1928 se stala Morava součástí **země Moravskoslezské** v rámci 4 zemí Československé republiky. Centrem nově zřízené Země Moravskoslezské se stalo Brno. V Brně sídlil Zemský úřad v čele se zemským prezidentem.

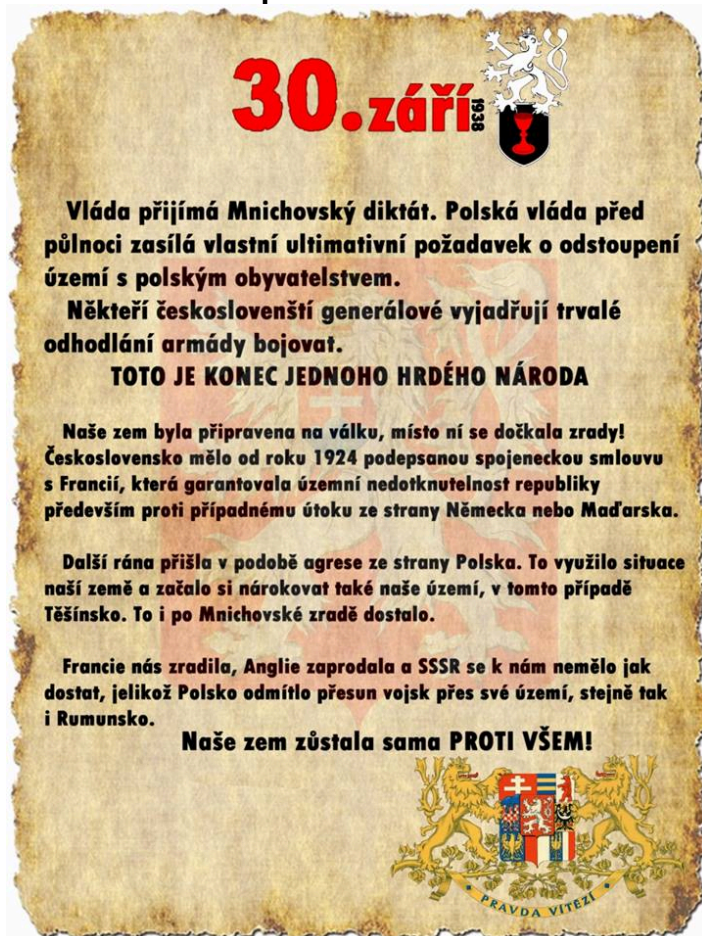
8.16. Údobí 1939 až 1945

Mnichovskou dohodou z r. 1938 byly z České země a Moravskoslezské země odtrženy převážně německo-jazyčné oblasti (**Sudety**).

Obr.27:Dobová zpráva 1 -1938.

Obr.28:Dobová zpráva 2-1938:

Dne 15.3.1939 byly zbytky České země a Moravskoslezské země obsazeny nacistickým Německem a byly začleněny do **Protektorátu Čechy a Morava**. Československá republika přestala existovat. Ze Slovenské krajiny vznikl profašistický Hlinkův Slovenský štát a země Podkarpatská Rus byla obsazena profašistickým Maďarskem.

8.17. Údobí 1945 až 1948

1. Po skončení 2. světové války v květnu r. 1945 a porážce fašistického Německa protifašistickou koalicí Sovětského svazu, Spojených států amerických a Anglie - (v níž hlavní tíhu nesl Sovětský svaz) byla Československá republika obnovena v rozsahu pouze 3 předválečných zemí: Země České, Země Moravskoslezské a Krajiny Slovenské. (viz mapa Obr. 29.)

Čtvrtá země předmnichovské republiky Podkarpatská Rus už se součástí poválečné Československé republiky nestala. Stala se součástí tehdejšího Sovětského svazu, resp. jeho tehdejší součásti-Republiky Ukrajina.

Pokrač. 8.17:

Obr.29: Mapa poválečné Československé republiky.

96. SPRÁVNÍ ČLENĚNÍ ČESKOSLOVENSKA A ÚZEMNÍ ZMĚNY V LETECH 1945–1949

2.Odsun německého obyvatelstva:

Na základě výsledků Postupimské dohody a Norimberského procesu – a ve smyslu Ústavního dekretu prezidenta Československé republiky č.33/1945 Sb. z 2.8.1945 byli zbaveni československého občanství všichni občané německé a maďarské národnosti, kteří se za okupace Československa fašistickým Německem stali německými či maďarskými státními příslušníky. Dekret se nevztahoval na ty občany německé a maďarské národnosti, kteří se přihlásili za Čechy a Slováky. Státního občanství byli naopak zbaveni ti Češi a Slováci, kteří se bez donucení ucházeli o německou, nebo maďarskou státní příslušnost.

3.Nástup komunistického režimu po únoru 1948.

Nový komunistický režim po únoru 1948 začal pracovat na správní reorganizaci 2. Československé republiky. Výsledkem bylo **zrušení zemského zřízení a rozčlenění republiky na kraje. Podobu krajského zřízení schválila vláda republiky v listopadu 1948.** Rozhodla o zřízení 13 krajů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Nové kraje nerespektovaly historické hranice Čech a Moravy. Slovensko bylo rozděleno na 6 krajů. Národní shromáždění (většinově prokomunistické) Československé republiky změny k datu 24.12.1948 odsouhlasilo a schválilo úplnou centralizaci správního aparátu.

Od 1.1.1949 Morava jako historická země byla prokomunistickým národním shromážděním vymazána z mapy světa.

8.18.Návrat k demokracii po listopadu 1989.

Po pádu železné opony v Evropě a ukončení rozdělení Evropy na svobodnou demokratickou západní část a východní část s totalitním prokomunistickým systémem vlády jedné (komunistické) strany- se vrátila Československá republika k reálné demokracii. T.zv. „sametovou revolucí“ byla ukončena 20-ti letá okupace Československé republiky armádou Sovětského svazu a 40-ti letá totalitní vláda jedné (komunistické) strany. Bohužel protagonisté a pisatelé tzv. „zvacích dopisů“ z r. 1968- nebyli nikdy potrestáni.

8.19. Zánik Československé federativní republiky k datu 31.12.1992

Po rozpadu Československé federativní republiky a vzniku České republiky a Slovenské republiky k 1.1.1993 platí do současnosti v České republice se změnami k **1.1.2000 krajské uspořádání do 14 krajů**, které rovněž nerespektuje původní historické hranice Čech a Moravy.

8.20. Čechizace.

Z obavy před dualismem byla v České republice zavedena čechizace zejména ve sdělovacích prostředcích státní televize, rozhlasu, tisku a školství. Důsledky vymývání mozků propagandami nedemokratických politických systémů poznamenaly myšlení lidí v několika generacích na Moravě až dodnes a následná čechizace zejména ve školství-nese svoje ovoce. A tak když se dnes zeptáte v Brně středoškoláka-kde se narodil Leoš Janáček-dozvíte se sice, že se narodil v Hukvaldech, ale na doplňující otázku kde se Hukvaldy nachází- se nedozvíte, že Hukvaldy leží na Moravě, ale na východě Česka. Čechizace je patrna i ve státních sčítacích arších při sčítání lidu, kde ve snaze o odnárodnění občanů moravské národnosti moravská národnost již není uváděna, přestože se k moravské národnosti **při posledním sčítání lidu v r. 2011 přihlásilo 630 897 občanů.**

IX. Původ moravského etnosu

9.1 Češi a Moravané jsou dvě různá etnika

Českými politiky a státními sdělovacími prostředky je neustále deklarováno, že na Moravě sice existují skupiny obyvatel s různými dialekty, ale národnostně, že patří k české národnosti. Přitom je na základě vědeckého průzkumu prokázáno, že Češi a Moravané jsou dvě různá etnika, což je doloženo odlišnou DNA.

Výňatek z mezinárodní studie hrazené EU-uveřejněné v LN ze dne 28.5. 2009 potvrzuje, že Češi a Moravané jsou sice blízka, ale přesto různá etnika, což je doloženo odlišnou DNA u odebraných vzorků obou etnik-viz Obr.30.

Obr. 30:

Češi a Moravané mají odlišnou DNA

MATOUŠ LIŽBOVSKÝ

PRÁHA Podle nové mezinárodní studie českou úcasti podoba genetického kódu Evropanů souvisí s místem jejich původu. Detailním čtením mnoha set tisíc písmen genetického kódu dokázala práce odhalit charakteristické odlišnosti mezi příslušníky menších etnik, jako jsou Češi a Moravané.

„V některých státech dokonce genetické kódy dokázala práce odhalit charakteristické odlišnosti mezi příslušníky menších etnik, jako jsou Češi a Moravané.“

„V některých státech dokonce genetické kódy dokázala práce odhalit charakteristické odlišnosti mezi příslušníky menších etnik, jako jsou Češi a Moravané.“

Spolu s kolegy se Milan Macek rozhodl využít příležitosti, kterou skýala mezinárodní studie. Rozdělili tedy zaslané vzorky na české a moravské. „A skutečně se ukázalo, že mezi nimi lze najít pravidelně se vyskytující odlišnosti, i když samozřejmě nejsou příliš velké.“ říká český genetik.

Přícion je rozdílný původ obyvatel Čech i Moravy a velmi usedlý způsob života našich předků. Většina obyvatelstva byla pevně svázaná s pádou. Dokonce i v bouřlivých dobách docházelo jen k migracím malých skupin. Ty v některých případech dokázaly vnutit starousedlíkům svou kulturu, ale jindy představovaly jen kapku v genetickém moři.

Sňatky také uzavírali v drtivé většině lidé z jediné oblasti. Díky tomu se genetické odlišnosti nejen udržovaly, ale prohlubovaly.

Mají drobné genetické rozdíly mezi Čechy a Moravaný nějaký konkrétní dopad například na nemocnost? Na to tento typ studie nedokáže odpovědět a odborníci o tom odmítají spekulovat.

Více čtěte na straně 23

Stíněná Evropa
28. 5. 2009 - LA

Genetické rozdíly mezi Evropany nejsou velké, jak naznačuje genetická mapa z roku 2008, která vznikla při podrobném čtení z celé Evropy. Připomíná geografickou mapu Starého kontinentu, jen poněkud přetřesená od jihu na sever. Zřihadou pouze zůstává, odkud „spadli“ Finové...

Místa odběru vzorků
Náš území zasupňovaly buňheli jenom vzorky ze středních Čech a Prahy

Odlišnosti se dají najít především na genech umožňujících lepší přizpůsobení místním podmínkám, např. ovlivňují obranu proti místním parazitům a nemocem. Sprinterem evoluce posledních tisíciletí je také **gen pro zpracování mléčných cukrů**. Měkko totiž hrálo klíčovou roli především v zemědělství severních národů.

Genetické kary pak zaučichalo ještě znovuosídlování střední Evropy po ústupu doby ledové před 17 tisíci lety. A také asi před 10 tisíci lety příchodí prvých zemědělců s technologiemi, které vznikly na Blízkém východě někdy o 2000 let dříve. Období „stěhování národů“ navzdory svému názvu už velkou roli při formování genetického základu našich populací nehrálo.

Rozdíly mezi Čechy a Moravaný se datují patrně už do dob prvního osídlování Evropy před 45 tisíci lety

Rozdíl mezi oběma skupinami se datují patrně už do dob prvního osídlování Evropy před 45 tisíci lety. To probíhalo především proti proudu velkých tek z oblasti Černého moře a Středozemí. Na Moravu postupovali spíše z jihovýchodního směru, po přítoci Dunaje. Naopak velká část českých prauselůků přišla patrně ze západu.

Základní odlišnosti v DNA evropských populací jsou spjatý s první kolonizací Evropy, která probíhala z jihu na sever, především podle proudů velkých tek. Jen Finové jako by byli obyvatelé zcela jiného světadílu nebo spíše izolovaného ostrova. Jsou totiž potomky velmi malé skupiny zatím ne zcela jasněho původu.

I přes značnou blízkost si Češi a Moravané dokázali udržet alespoň mírný genetický odstup, jak ukazuje graf z letošního roku. Rozdíly jsou malé, přesto jsou měřitelné a naznačují, že většina obyvatel byla „konzervativních“ a zůstávala věrna svému kraji i co se týče výběru partnerů. Odlišnosti zatím nesmyla ani dopravní revoluce průmyslového věku a stěhování do velkých měst.

◆ moravské vzorky
◆ středoeurópské vzorky
◆ modré (přibližná hodnota moravských vzorků)
◆ modré (Českých vzorků)

9.2. Příchod Moravanů do Evropy-dle historických a archeologických podkladů a publikací

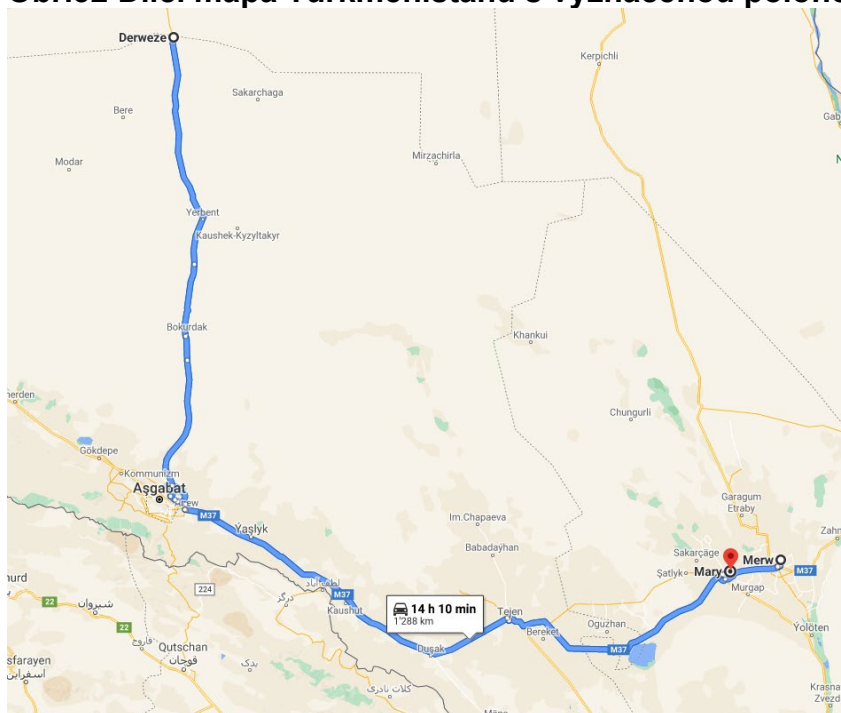
1.-Velká Morava na plátně dějin-(2004 R.Nový)-„poslední sasánovský král Jazdgard III uprchl do Mérvu před islamizací Arabů a r.651 byl vládcem Mérvu vyhnán a posléze zabit. Zbytky iráno-slovanských vojsk vedl Moravod- (iránsky Mar- pán, -vod-ten kdo vede lid.)“

Pozn. autor 10: Lze předpokládat, že Moravod přivedl Moravany z Mérvu na jižním pobřeží Kaspického moře po Černomořském pobřeží do Potisí, kde se spojil se Slovy –potomky Sámovy říše.

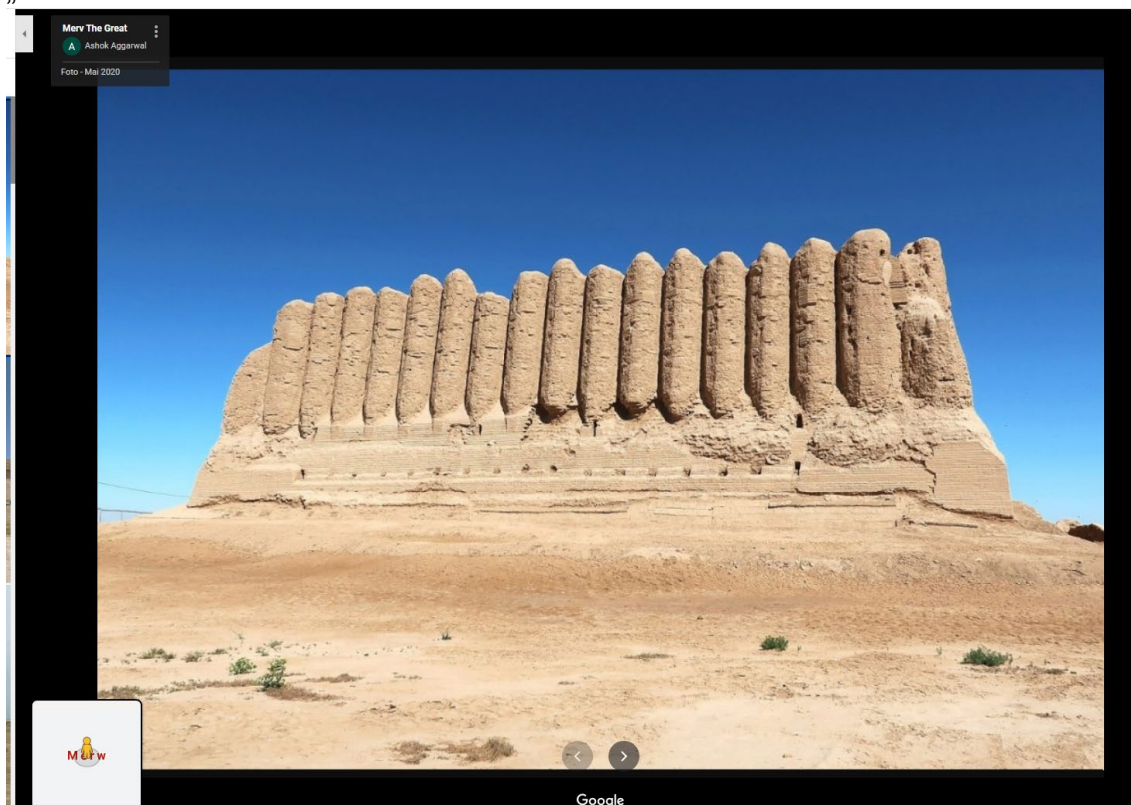
Obr.31 mapa současného Turkmenistanu

Obr.32 Dílčí mapa Turkmenistanu s vyznačenou polohou Mérvu.

Obr.33 Ruiny 1-k dnešnímu datu-s historií 3000let trvání bývalého města Mervu-
důležitého obchodního centra ve střední Asii-pravlasti Moravanů na prastaré
„hedvábné“ stezce.

Obr.34 Ruiny 2-k dnešnímu datu-s historií 3000let trvání bývalého města Mervu-
důležitého obchodního centra ve střední Asii-pravlasti Moravanů na prastaré
„hedvábné“ stezce

Pokrač.9.2.1.

Merv -oáza Merva 40 km východně od Mary-je jednou z nejstarších oblastí Střední Asie, které si osvojily zavlažování -první stopy sahají do doby bronzové.

Proto není překvapením, že zde vyrostlo jedno z největších starověkých měst – Mérv (Marguš,Margiana, Mouru,Maru).

První písemné upomínky-se objevují o Mérvu ve svaté knize Peršanů „Vestě“, kde se jmenuje „Mouru“-přibližně v 8.-6. stol. před N.L.

I přesto, že v současné době zbyly z Mérvu pouze ruiny,zůstává Mérv jednou z nejunikátnějších historických památek a je zařazeno do památek UNESCO-jako jedno z nejzachovalejších starověkých center Velké hedvábné stezky. Na archeologický průzkum teprve čeká.

2. -Mars Moravicus-(1677-Kniha 2, kap.4 Tomáš Pešina z Čechorodu)-, v oblasti Panonie žili Slované již od r.538, ne-li dříve. Po smrti Sámově r.664 (se ujal vlády v Moravany ovládané Panonii **Moravodus (r.690). Moravodus vládl z Wesprimie (Weszprem)**)

Po jeho smrti se vlády ujal **Svatoš** a v osudné bitvě s Hungary (Huno-Jugry) u Bontuda (**dnešní Taty**) r.720 ztratil království Moravanů v Panonii, odešel se zbylým vojskem a lidem **na Horní Moravu a založil tam nové království Moravanů**

Obr.35 Tomáš Pešina z Čechorodu

Tomáš Jan Pešina z Čechorodu

Tomáš Jan Pešina se narodil 19. prosince 1629 v Počátkách u Jindřichova Hradce. Jeho otec Martin byl řezníkem a počáteckým měšťanem, v době Tomášova narození též členem městské rady. Tomáš byl jeho synem z prvního manželství s Annou rozenou Elbovou, dcerou počáteckého mydláře a tebdějího starosty města. Marka osmém zemčila tři dny po jeho narození.

Patrně roku 1643 odešel Tomáš studovat na jezuitské gymnázium do Jindřichova Hradce. Po absolvování gymnázia odešel do Prahy, kde začal roku 1648 studovat filozofii a posléze teologický seminář. Již o rok později se zde seznámil s Bohuslavem Balbinem. Roku 1653 byl Pešina vysvěcen na kněze a odešel do Kouřice nad Olšici a následně se stal děkanem v Litomyšli. Až do roku 1662 působil ve východních Čechách. V témže roce se stal kanovníkem v katedrále sv. Víta a roku 1665 kanovníkem výšehradské kapituly. Někdy v této době mu byl rovněž udělen illethrický titul s přídomkem z Čechorodu.

Dále již Pešina stoupal od jedné hodnosti do druhé. Poté, co osobně předal císaři Leopoldovi I. svůj spis *Phosphorus septentrionis (Sedmířemenný svícen)*, ve kterém popisuje svatovítskou katedrálu, byl císařem roku 1668 jmenován falkrabětem (fríským hrabětem), roku 1670 mu byl udělen titul císařského rady a zároveň byl zvolen děkanem kapituly. Vrcholem jeho církevní dráhy bylo jmenování biskupem v Snederevu v Srbsku roku 1675.

Ačkoliv se narodil a prožil většinu života v Čechách, tihnal Pešina vždy velmi silně k Moravě. Již krátce po zakončení studii začal shromažďovat materiál k dějinám Moravy, tak jak se na nich domluvil s Bohuslavem Balbinem, který měl napsat obdobně pojaté dějiny Čech. Za své zásluhy o moravské dějepisectví byl Pešina roku 1664 na zemském sněmu v Brně moravskými stavy jmenován moravským historiografem.

Tomáš Pešina z Čechorodu zemřel 3. srpna roku 1680 v Praze.

Obr. 36 Dr. Beda František Dudík

3.-Dějiny Moravy-(vyd.1871- Dr.B.Dudík, Hlava 2.-r.822 první hist. zmínka o Moravanech na sněmu ve Frankfurtu.)

Dle údajů výše citovaného díla: „jménem byly známy pouze dva z hradů (gradů) Velké Moravy : **Dowina a Nitrava**“

– „nejstarší nálezy pohřbů-zvláště u Klenčic“ (1770-18.stol.) . (Pozn. autor-míněna Klentnice u Mikulova)

Beda František Dudík

Tento významný moravský historiograf se narodil 29. ledna 1815 v Kojetíně na Moravě jako prvorozený syn z devíti dětí perníkáře a voškáře Vincence Dudíka. Po absolvování obecné školy navštěvoval Dudík v letech 1825–1834 piaristické gymnázium v Kroměříži a poté dvouletý filozofický ústav v Brně. Zde jej vyučoval Řehoř Volný.

Teologii začal studovat v Brně, pokračoval v Olomouci, tam rovněž absolvoval filozofickou fakultu a studia zakončil doktorátem. Roku 1836 se stal novicem rajhradského kláštera. Po složení řádových slibů a vysvěcení v roce 1840 se stal profesorem řecké a latinské filologie na filozofickém ústavu v Brně. Zde též o dva roky později po Volném převzal výuku historie. Od roku 1845 vedl rovněž přednášky z české řeči a literatury a pro studenty založil slovanskou knihovnu.

V revolučním roce 1848 byl nucen stáhnout se kvůli svým názorům do rajhradského ústraní a věnoval se vědecké práci. V této době započal také nová studia na vídeňské univerzitě, kde se habilitoval roku 1855. Osvěm k vlastní vědecké práci se dostal již roku 1849. Tehdy byl moravskými stavy vybrán, aby předložil svůj pracovní program pro práci na dějinách Moravy. Dudík zamýšlel vydávat prameny podle vzoru rakouské edice *Fontes rerum Austriacarum (Prameny dějin rakouských)*. V této řadě chtěl vydat nejprve Bozkovy cestovní zprávy a posléze též Ceroniho historické sbírky. K tomuto mu zemský výbor udělil svolení a Dudík začal pracovat na rukopisech z Ceroniho sbírky. První svazek vyšel již v následujícím roce.

Roku 1851 podnikl svou první studijní cestu, a to do Švédska. Zde hledal rukopisy, které byly z Čech a Moravy odvezeny v době třicetileté války. Ve Švédsku pobýval 4 měsíce a za tu dobu prostudoval archivy a knihovny ve Stockholmu, Drottingholmu, Skoklosteru, Upsale, Lundu, Stralsundu a dalších. Výsledky

4.-Původ a počátky moravského etnosu (Doc.PhDr. Zdeněk Klanica, DrSc.-1993)

Pozn. autor 11:(číslování obrázků v textu Doc.PhDr. Z. Klanici, DrSc. bylo ponecháno původní)

V západní části známé jihomoravské vinařské obce Dolní Dunajovice[16] se poblíž starého mlýna nacházely už v době mezi dvěma světovými válkami kostrové hroby a v nich různé ozdoby, datované do 8. stol. V letech 1947 a 1948 bylo v těchto místech odborně prozkoumáno sedm hrobů[17]. Až poslední z nich byl skutečně velmi neobvyklý. Nalezly se zde součásti bohaté zdobené opasku lité z bronzu, svědčící o tom, že zemřelý měl za svého života ve společnosti velmi zvláštní postavení. U levé ruky leželo 11 dodnes zvonících bronzových rolniček, které kdysi bývaly nedílnou součástí kroje východních šamanů. Používaly se sice také na koňských postrojích, ale zajímavější je, že rolničkami byl také opatřen kroj dávných potulných pěvců. Hlavním nálezem ze 7. hrobu v Dol. Dunajovicích je oboustranně zdobené bronzové nákončí, dlouhé téměř 13 cm (obr. 1).

Obr. 1. Lité bronzové nákončí z hrobu 7 v Dol. Dunajovicích, 8. století

Nákončí znamená kování konce řemene a protože opasky měly kdysi svůj zvláštní symbolický význam – vzpomeňme jen na rytířský pás, nebo na začarovaný opasek Jánošíkův – bývaly různým způsobem zdobeny. Na dunajovickém nákončí je vzácná výzdoba figurální, jejím hlavním tématem je zápas člověka se zvířetem, projevující se na dvou obrazech v dolní části nákončí. Perlovcovou lištou je oddělen horní obraz: dvě postavy se na něm drží za ruce, mezi nimi vyrůstá stvol, postava vlevo má delší šaty a dlouhý cop až k pasu, postava vpravo kratší kabátec. Výrazné je oddělen horní obraz čtvernožce. Tady je však třeba vzít v úvahu, že dávný moravský umělec musel pracovat ve velmi skrovných podmínkách, zejména ve srovnání s dneškem. Své poselství mohl ztvárnit jen na malé ploše. Jednotlivé obrazy při dané šířce končí 3,5 cm včetně okraje Pokrač.

zvýrazněného perlovcem mají rozměr jen 2x3 cm.

Dominantní postavou dunajovického nákončí je tedy muž-bojovník se zvláštní ozdobou hlavy, zobrazený v zápase se zvířaty. Podobné obrazy nebyly v dávných dobách nijak ojedinělé. Stejným způsobem, pochopitelně umělecky mnohem dokonaleji, protože na větší ploše, byli vyobrazováni takoví hrdinové, jako Samson, nebo David, ale také Hérakles v boji se lvem (obr. 2).

Obr. 2. Sv. David zabíjí lva (vlevo) a Mithra býka (vpravo), 3.-5. století.

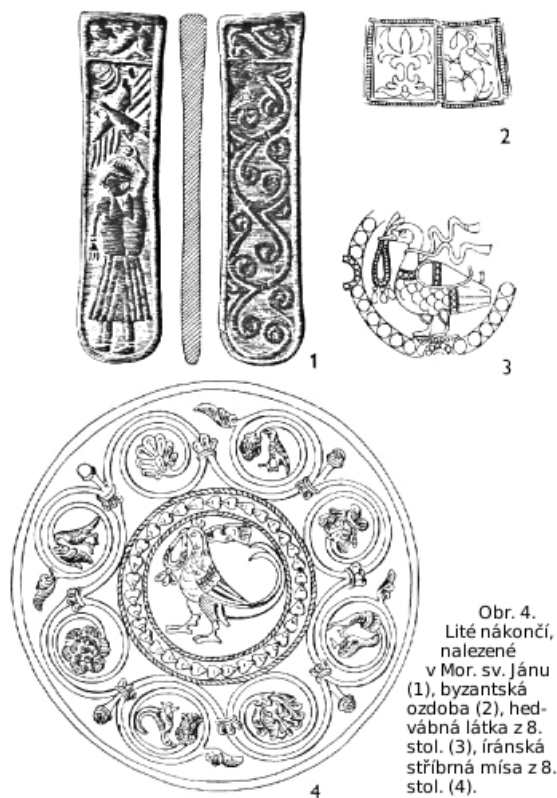

Ještě v historické době je výskyt lvů doložen v Malé Asii a dokonce i v Řecku. Postava na dunajovickém nákončí má asi od každého z těchto hrdinů něco a navazuje svým celkovým pojetím na obrazy boha vojáků Mithry, jehož kult do Podunají přinesly římské legie z východního Středomoří (obr. 2, dole).

Zejména charakteristické je vyvrácení hlavy zvířete dozadu[18]. Na dunajovickém nákončí je však něco, co se od obrazů uvedeného okruhu výrazně odlišuje. Moravský hrdina je výjimečný svojí čelenkou. Na tomto místě jsme dlužní krátké vysvětlení. Čelenka byla od pradávna odznakem vládce, i když značně vzdáleným dnešní představě královské koruny. Corona znamená latinsky věnec. Byli jím dekorováni nejodvážnější vojáci i vítězové závodů. Mimochodem všeslovanské slovo vítěz je doloženo už v šestém století. Prokopios píše ve své kronice, že to byl ... „muž neurozeného původu, který se proslavil“ svojí statečností v bitvě u Sirmia a byl proto zvolen dokonce králem[19]. Dávná tradice praví, že korunován byl už král Šalamoun, jehož koruna se patrně podobala diadémům, jaké známe z vyobrazení vladařů egyptských, asyrských nebo babylónských.

Pokud by obrazy na nákončí z Dolních Dunajovic byly jediným dokladem výskytu čelenky na skráních staromoravských hrdinů, jednalo by se o pouhý náznak, jenž by byl sám o sobě nepřesvědčivý. Jsou však k dispozici další doklady. Roku 1933 objevili dělníci vedení R. Kocábem z Budkovic při regulačních pracích na levém břehu Moravy u obce Moravský sv. Ján poklad, který pochází přibližně ze stejné doby, jako hroby v Dolních Dunajovicích. Mezi nálezy se zpočátku neuvádělo bronzové nákončí, které si R. Kocáb ponechal na památku a neodevzdal s jinými nálezy do muzea[20]. To však není podstatné pro naše zkoumání. Důležitější je, že také na tomto nákončí je vyobrazen muž s čelenkou – korunou (obr. 4, vlevo nahoře).

4

Obr. 4.
Lité nákončí,
nalezené
v Mor. sv. Jánu
(1), byzantská
ozdoba (2), hed-
vábná látka z 8.
stol. (3), íránská
stříbrná mísa z 8.
stol. (4).

V tomto případě vidíme na nákončí z Mor. Jána ještě další důležitý symbol: pták s rozpjatými křídly má v zobáku jakousi zvláštní kapku. K obrazu se ještě vrátíme. Zobrazení mužů s čelenkami na staromoravských nákončích není náhodné, má svůj hluboký smysl. Paprskovitá koruna se vyskytuje už na římských mincích, například na ražbách císaře Konstantina T. (306-337), nebo usurpátora Postuma (258-268) jenž se prohlásil za obnovitele Gallie – restitutor Galliarum (obr. 3, vlevo dole). Zvláštní myšlenku publikoval roku 1958 český numismatik PhDr. Pavel Radomčrský, CSc.[21]. Ve své studii o ražbách moravských denárů Břetislava 1. (1034-1055), kde je tento panovník vyobrazen se zvláštní čelenkou (obr. 3, nahoře), přišel uvedený autor k závěru, že jde o pérovou korunu, slavnostní čelenku moravských králů, symbol jejich panovnické moci. Je třeba říci, že snahy Přemyslovce Břetislava I. o stabilizaci českého státu 11. století se projevovaly mimo jiné i v jeho návratu k moravským historickým tradicím. Dokládá to například systém správních center, která nechal na Moravě budovat, často v blízkosti původních středisek velkomoravských – u Hradiště sv. Hypolita vzniká Znojmo, u Pohanská Břeclav, u Mikulčic Hodonín a další[22]. Lze tedy pochopit, že Břetislav na Moravě i v Čechách zaštil svoji moc prastarou korunou, kterou symbolicky nechal vyobrazit na svých mincích (obr. 3, nahoře).

5

Obr. 3. Mince knížete Břetislava (nahore) se znázorněním pěřové koruny, pěřová koruna sásánovských vládců (uprostřed a vpravo dole), paprskovitá koruna římských císařů (vlevo dole).

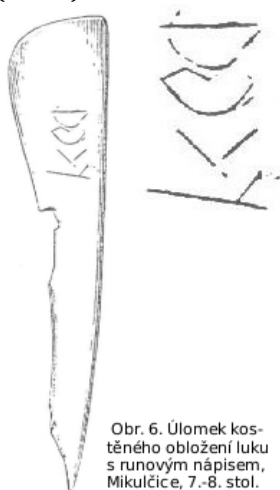
Podle vzhledu, s typickými kruhovitými útvary na koncích jednotlivých paprsků koruny, můžeme předpokládat, že jde o členku z pávích per. V této souvislosti si jistě připomeneme páva, který je pokládán za královského ptáka, vzpomeneme na moravské lidové písně, atd. Břetislav tedy navázal na prastaré moravské tradice.

Po takovém objasnění dostávají obrazy na staromoravských nákoncích nový obsah. Muž, ozdobený členkou, je pravděpodobně panovník, konající hrdinské činy. Vítěz nad bájnou saní, drakem, dravým ptákem, ne nepodobným ptáku Nohovi (obr. 5, vlevo dole), jak jej známe nejen z mikulčických nálezů, ale i ze středověkých rytířských zpěvů, epických básní, oslavujících hrdinské činy skutečných či smyšlených předků vládnoucího rodu.

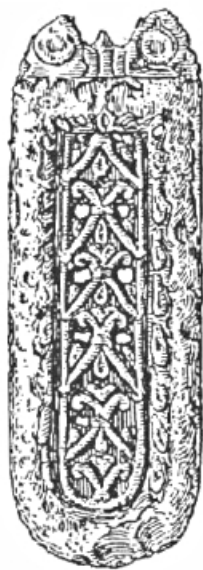
Obr. 5. Lité bronzové okrasy z Mikulčic, 8. století.

V této souvislosti je podružné, zda muž ze sedmého dunajovického hrobu patřil k těm, kteří takové básně šířili. Chceme-li sledovat počátky moravského etnosu, je třeba přiznat, že tajemství původu moravských králů je v jejich čelence. O původu nejstarší známé moravské dynastie Mojžírovou neexistují žádné hodnověrné zprávy písemné. Nechci zde citovat různé dohady, které se poměrně často v literatuře objevují a vycházejí v řadě případů z rozboru jména Mojmír. Péřová koruna však sotva může být pokládána za domácí záležitost. Mnohé opět naznačují archeologické nálezy. V roce 1983 byl v Mikulčicích nalezen na první pohled jen málo zajímavý úlomek kosti (obr. 6).

Obr. 6. Úlomek kostěného obložení luku s runovým nápisem, Mikulčice, 7.-8. stol.

Teprve při podrobnějším zkoumání se ukázalo, že jde o část obložení tak zvaného reflexního luku ze sedmého století, což samo o sobě je velmi zajímavé, neboť jde o 7 nejstarší nález toho druhu na Moravě. Mikulčický úlomek je jedinečný tím, že na něm bylo zjištěno písmo, poprvé v tak starobylém slovanském prostředí. Podle naší analýzy jde o runy, ne však o známé runy severské, nýbrž písmo, používané národy, které kdysi obývaly středoasijské a jihoruské stepi a nacházely se ve značně širokých etapách svého vývoje pod silnými vlivy civilizací rozdílného charakteru: čínské, íránské a východoíránské-byzantské. Do latinky je možno znaky na úlomku z předvelkomoravské vrstvy na mikulčickém podhradí převést jako K.R.A.GH., ale jejich smysl není jasný. Podobné dosud nerozluštěné znaky byly vyryty do zlatých nádob (obr. 7, dole), nalezených roku 1799 u vesnice Sînnicolaul Mare v Rumunsku[23

Obr. 7. Lité bronzové a pozlacené nákončí z Mikulčic, 8. stol. (vlevo), zlatá nádoba z pokladu v Sínnicolaul Mare (vpravo).

Na některých nádobách pokladu, jehož spojení se staromoravskými panovníky nelze vyloučit, je rovněž vyobrazen vládce s čelenkou (obr. 8, nahoře). Nádoby jsou dnes uloženy ve Vídni, řada z nich nese výrazné znaky dílen íránských, některé výzdobné motivy ukazují úzkou příbuznost s ozdobami nalezenými v Mikulčicích (obr. 7, nahoře nákončí z Mikulčic, dole nádoba se Sínnicolaul Mare

Obr. 8. Výzdoba zlaté nádoby ze Sínnicolaul Mare (vlevo), sašánovská mísa s vyobrazením panovníka (vpravo).

Na jižní Moravě se vojenské družiny s reflexními luky objevily na konci sedmého století. Zpravidla byly zformovány do kmenových svazů, etnicky pestrých, podobně jako Hunové či Avari. Koncem sedmého století dochází k velkým přesunům celých etnických skupin Pokrač.

nebo jejich částí z území při severních hraních Íránu do východní a střední Evropy. Historické pozadí těchto osudových událostí dosud uspokojivě objasněno není[24]. V našem prostředí pravděpodobně znamenaly pád říše, založené Sámem. Politická nadvláda na Moravě přechází do jiných rukou, končí sídliště s keramikou tak zvaného pražského typu a rozhodující hospodářskou, politickou a kulturní silou se stávají pravděpodobně již opevněná sídliště na ostrovech v řece Moravě – Olomouc, Uh. Hradiště a Mikulčice. Formuje se etnos Moravanů, pochopitelně na zcela nesporných základech usdelého slovanského obyvatelstva.

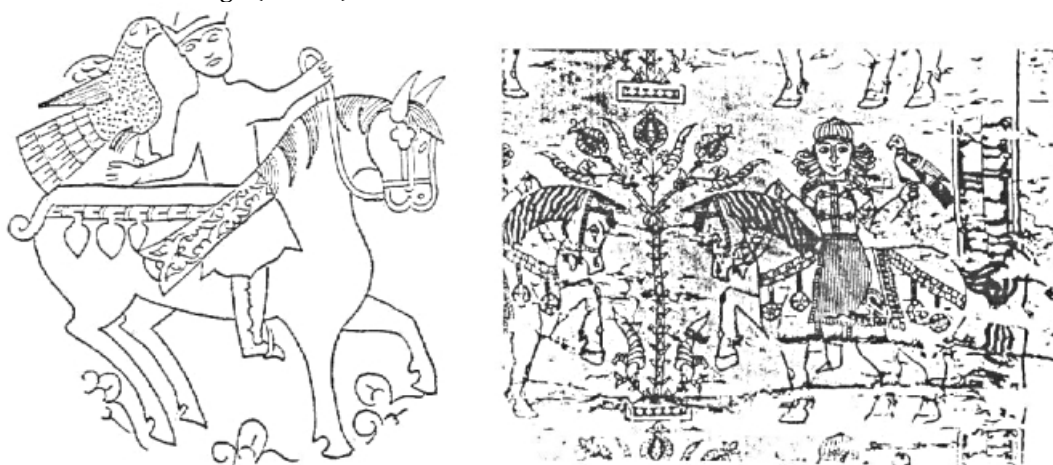
Procesy vytváření etnosů, které nejsou ukončeny a dále v současné době pokračují, byly v historii velmi často ovlivňovány ideami nerovnosti jednotlivých skupin obyvatelstva, jejich vzájemné podřízenosti a také tím, že příslušnost k určitému etnosu byla subjektivně pokládána za záležitost společenské prestiže. Ptáme-li se, z čeho mohla vyplývat mimořádná prestiž Moravanů, na kterou jsme již narazili v souvislosti se zprávami Nestorovy kroniky, musíme se přenést do oblastí, odkud vycházely na konci sedmého století vojenské družiny s reflexními luky, tedy k severním hranicím Íránu. V polovině sedmého století rozbití voje chudých arabských beduínů tisíciletou říši íránskou a zmocnily se nepředstavitelného bohatství dynastie Sásánovců, jejichž králové pokořili dokonce i císaře světovládného Říma. Přesto se jejich říše zřítíla jako domek z karet a poslední Sásánovský panovník Jazdkart zůstal nakonec docela sám, jen s insigniemi své moci. Zahynul rukou neznámého bojovníka v listopadu roku 651. Co to má s Moravou společného? Jsou tu hned dva důvody k zamyšlení. V první řadě je to vzhled koruny posledních Sásánovců. Dochovala se četná vyobrazení, na mincích, na stříbrných mísách, různé plastiky atd. (obr. 8, nahoře; obr. 3, uprostřed a vpravo dole). Uvedené příklady dokládají, spolu s historickými zprávami, že hlavní součástí íránské koruny před polovinou prvního tisíciletí našeho letopočtu byla ptačí křídla. Druhým důvodem je málo známá skutečnost, že Jazdkart ztratil svoji pérovní korunu podle písemných zpráv v místě, které se dnes nazývá Mary. Leží severně od dnešních íránských hranic, na území Turkmenie a protéká jí řeka Murgab. Již od poloviny prvního tisíciletí před naším letopočtem až do roku 1222 zde stávalo bohaté a rozlehlé centrum celé oblasti – město Merv[25]. Jeho obyvatelé byli od pradávna označováni jako Margi, tedy stejně, jako Moravané, například v análech z 9. stol. zvaných Xantenské[26]. Způsob lidského uvažování byl v časném středověku v mnoha směrech značně vzdálen dnešnímu. Síla vladaře nebyla jen v jeho meči a v jeho družině, nutnou součástí bylo i osobní charisma. Proklamace nadpřirozených vlastností příslušníků vládnoucí dynastie byla nedílnou součástí státní ideje. Výjimečnost panovníka se odvozovala často od zvláštních, ne-li přímo hrdinských činů zakladatele dynastie. Vzpomeňme si na Přemysla Oráče, na polského Piasta a třeba i na to, že etiopský panovník deklaroval svůj původ od krále Šalaniuona a královny ze Sáby. Prastaré doklady z Íránu a dokonce i z Indie svědčí o tom, že na východě se jméno Maravan používalo ve významu hrdina, vítěz[27]. Je však třeba si uvědomit, že skutečné důkazy v rukách nemáme, jen indicie. Přesto jednotlivé náznaky východního původu družiny, která možná dala slovanským obyvatelům naší země své jméno a legendu státních insignií, postupně nabývají na vážnosti. S přibývajícím intenzitou historického studia se doklady množí a co hlavní, tvoří logický celek Hovoříme-li o královských insigniích, pak naše představy obvykle nepřesáhnou korunu, žezlo a jablko. Ale v dávných dobách existovalo mnohem víc odznaků, jimiž se vládcové odlišovali od ostatních. U Franků ve druhé polovině šestého století to byl trůn, kopí, štít, prsten a dlouhé vlasy, přičemž první tři byly symboly říšské, prsten představoval zároveň pečeť vládce a dlouhé vlasy patřily ke znakům královského rodu[28]. Používaná symbolika se měnila s časem a různila se i podle zemí. Při pokusu o rekonstrukci královských insignií staré Moravy nelze opomenout stříbrnou plaketu s obrazem muže, sedícího na koni a nesoucího na levé ruce ptáka (obr. 9).

Obr. 9
Stříbrná plaketa s jezdcem, který na ruce nese sokola - Staré Město, 9. století.

9

Je to jen drobná ozdoba tepaná z velmi tenkého stříbrného plechu o průměru čtyři cm, která má řadu analogií (obr. 10).

Obr. 10. Výzdoba stříbrné nádoby patrně staromoravského původu (vlevo), íránská hedvábná látka (vpravo).

Při výzkumu velkomoravského kostela ve Starém Městě, v poloze Na Špitálkách byla nalezena v kontrolním bloku zeminy nad nartrixem chrámu. Do odborné literatury o Velké Moravě se tento nálezn dostal jako plaketa s obrazem sokolníka[29]. Je však možné i jiné vysvětlení.

Dávné kulturní národy dodržovaly při volbách panovníků zvláštní tajemné rituály. A nejen národy dávné. Prastaré zvyky se dodnes praktikují například při korunovaci japonských císařů, některé z nich jsou staré více než tisíc let a pocházejí právě z doby, která je předmětem našeho zájmu – z doby Velké Moravy.

Například ze starých pověstí polských známe dokonce příběh o tom, že o královské důstojnosti se bojovalo na dostizích[30]. Posvátný kůň rozhodoval u polabských Slovanů o zahájení válečného tažení[31], v Čechách přinesl vládu Přemyslovi a jeho potomkům[32]. Tento mytický prvek, kdy kůň, nebo jiné zvíře, samo dovádí lidi k jejich budoucímu panovníkovi, je znám z řady evropských i mimoevropských podání. Se zvláštním motivem se setkáváme v oblasti při severních hranicích Íránu. Ve folklóru tamních etnosů, patřících jazykově do íránské větve indoevropských národů, se dosud vyskytuje rozšířený námět, jehož hlavním prvkem je volba vládce prostřednictvím dravého ptáka, zpravidla sokola. Nazývají jej Sokol-přinášející království[33]. Básník Firdausí, narozený ve čtyřicátých letech 10. stol., uvádí ve svém životním díle Šáh-náme,

kteří dodnes v íránských venkovských čajovnách spatra přednášejí potulní pěvci, mimo jiné i epizodu, kdy panovník vypráví o svém snu – zdálo se mu o tom, jak k němu přiletěl pták s odznakem královské moci v zobáku[34]. Z tohoto aspektu by bylo možno interpretovat i obraz na plakétě ze Starého Města (obr. 9), a samozřejmě také na nákonci z Moravského sv. Jána (obr. 4:1). Pokud se týká konkretizace odznaku královské moci, je možno k této insignii v této souvislosti uvést zajímavý moravský nálezn.

V roce 1948 byl ve Starém Městě v poloze na Valech objeven velkomoravský kostel, přesněji jeho základy. V jednom z hrobů byl nalezen stříbrný pozlacený gombik, jehož kulovitou plochu rozděluje pletenec na tři kruhové medailony (obr. 11).

Obr. 11. Rozvinutá výzdoba pozlaceného bronzového gombiku ze St. Města, pohřebiště Na valách, 9. stol.

V každém z nich je vytepan obraz ptáka, opět miniaturní a proto silně zjednodušený, vysoký jen o málo víc než dva centimetry. Naštěstí máme k dispozici podobný námět v mnohem podrobnějším zpracování, nikoliv náhodou právě především ze severoiránské oblasti, na stříbrných mísách (obr. 4:4) i na hedvábných látkách (obr. 4:3)[35]. To co na stroměstkém gombíku, nebo na byzantských památkách (obr. 4:2) vypadá jako jednoduchá kapka v zobáku ptáka, to je ve skutečnosti náhrdelník se závěsky, který jako insignii moci máme doložen mnoha vyobrazeními posledních iránských vládců z rodu Sásánovců (obr. 3, vpravo dole). Spolu se sásánovskou péřovou korunou přišel zajisté i o tuto insignii poslední iránský vládce této dynastie v Mervu[36]. Panovník vyobrazený na plaketě, t. zv. sokolník, má ještě další významný rys, kterého je nutno si povšimnout. Jsou to dlouhé vlasy, splývající až na ramena. V latinských pramenech je to „*Caesaries proluxa*“[37]. Sokol na jeho pravé ruce mu přinesl království. I k tomu máme příslušnou legendu, pohádka severoiránského původu obsahuje vyprávění, v němž hrdinové, přicházející k cizímu městu se dotazují pocestného, co je ve městě nového. Vypráví jim, že ve městě zemřel panovník, všichni lidé vyšli, aby vypustili sokola. Na koho usedne, ten nám bude vládnout, říká hrdinům pohádky pocestný. Způsobu myšlení současného člověka jsou to postupy vzdálené, ale lidem prvního tisíciletí nebyly podobné otázky cizí – nasměrovat sokola tak, aby usedl na ruku předem vybraného člověka, nebo ponechat či neponechat náhodě bloudění Libušina koně. Zejména důležité byly tyto problémy pro vybrané příslušníky privilegovaných vrstev, kteří mohli manipulovat s nevědoucí většinou. Nelze se divit, že tak významné události, jako byla volba panovníka, se často stávaly motivem různých vyobrazení na ozdobách i předmětech denní či slavnostní potřeby, protože ovlivňovaly osudy velkých i malých říší na celá desetiletí.

Naše poznatky o příchodu vojenských družin ze severoiránské oblasti na konci sedmého století do Podunají jsou v plné shodě se zprávou ruského učence Nestora, který potvrzuje náš předpoklad o druhé fázi slovanského stěhování. Tentokrát se Slované rozcházeli nikoliv z pravlasti, ale z karpatské kotliny. Odtud také přišli předkové Moravanů, kteří přinesli nejen lité bronzové ozdoby, ale také ze severoiránské oblasti, včetně Mervu, některé zvyky a možná dokonce i péřovou korunu. Proces etnogeneze středoevropských národů se tedy odehrál v mnohem širších geografických i historických souvislostech, než jsme byli do nedávné doby ochotní připustit. Nejedná se jen o sledování vývoje Moravanů směrem do hloubky dávných dějů, ale – zcela paradoxně – do budoucnosti. Procesy vývoje etnosů stále pokračují. Uvědomíme-li si všechny jejich historické, kulturní, antropologické, ale stejně tak i psychologické faktory, pak budeme mít reálnou šanci tyto procesy ve třetím tisíciletí racionálně ovlivnit.

Bude ovšem nezbytné znovu podrobně studovat zejména počátky kultury Moravanů, k čemuž nám poskytují široké možnosti bohaté archeologické prameny. Zejména z osmého století máme k dispozici množství zajímavých dokladů úzkých kontaktů staromoravské kultury s iránským okruhem v širším slova smyslu. Jedná se o zmíněné již lité bronzové ozdoby opasků (obr. 5), které někteří autoři zúženě interpretují jen jako nálezy avarské.

Některé moravské nálezy tohoto okruhu však nemají analogie na území karpatské kotliny, v jejímž středu Avari sídlili. Například stříbrné pozlacené nákonci s motivem ptáčků u stromu života (obr. 12, nahoře) prozrazuje zcela zřetelně technologii své výroby i výtvarným zpracování námětů bezprostřední vztah k dílnám iránským.

Obr. 12. Zlatá nádoba čínského původu, ptáci drží v zobáku ozdobnou stuhu (dole), nákonci s ptáčky u stromu života z Mikulčic (nahore). Kresba J. Marková.

Pokud se týká vztahu k Avarům a nomádům vůbec, není tajemstvím, že nejstarší moravské sídlištní útvary městského typu, rozkládající se na eponymní řece, na ostrovech v řece Moravě, byly bráněny vojenskými družinami jezdců. Zde nosili ostruhy, které jsou v jezdeckých hrobech karpatské kotliny neznámé. Je to proto, že nomádi vůbec nepoužívali ostruhy k ovládnutí koně, zpravidla při bojových střetnutích stáli v třmenech a koně řídili stiskem svých kolen. Staří Moravané tedy měli v osmém století zcela jinou vojenskou taktiku než družiny avarské. K podobným projevům patří i některé zvláštní sídlištní objekty, dokládající ve staromoravských centrech velmi svérázný způsob bydlení, odlišný od běžného standardu té doby. Zcela zvláštní kapitolou je rekonstrukce moravského oděvu v době prvního tisíciletí (obr. 13), o němž je z písemných soudobých záznamů známo, že se velmi podobal kroji tabaristánskému[39], což je krajina v severním Íránu.

Obr. 13. Rekonstrukce kroje starých Moravanů. Kresba R. Skopal.

Týká se to také široké a velmi složité otázky županů, kteří jsou písemnými zprávami doloženi ve slovanském prostředí už v osmém století jako vládnoucí vrstva[40]. Župan, oděv s charakteristickými kulovitými spínadly (obr. 11, dole; obr. 13?), může do určité míry se jmenovaným titulem souviset, nemá však podle našich současných znalostí stejnou historickou průkaznost.

Naznačili jsme širší možnosti rekonstrukce staromoravského hrdinského eposu, možná dokonce dynastické legendy Mojžířovců. To vše vyplývá z analyzovaných ikonografických pramenů, dochovaných prostřednictvím archeologických nálezů, na gombicích a nákoncích. Dynastická legenda – staromoravský mýtus, pokud byl ve své době dokládán získanými insigniemi posledních sásánovských vládců, minimálně v poloze verbální, mohl jistě představovat důležitou součást ideologie moravského státu. Není to tedy náhoda, setkáváme-li se se skutečností, že moravský panovník, původně v domácím prostředí označovaný jako „*knjaz*“, je v souvislosti s univerzalistickou hierarchizací panovnických hodností titulován za časů Rastislava a Svatopluka latinsky jako *rex*[41]. V dílech východních autorů[42] se Svatopluk dokonce označuje jako „*král králů*“. Roku 880 byl Svatopluk přijat pod přímý patronát Říma „*s pominutím všech světských vládců*“, jak píše ve své bule *Industriae tuae* papež Jan VIII.[43].

Státoprávní význam uvedených skutečností si velmi dobře uvědomoval císař a král český Karel IV., pro něhož nezávislost původu moravské koruny na německé říši představovala důležitý argument ve prospěch posílení autority Českého království. Proto se setkáváme v kronice Přibíka Pulkavy z Radenína, vzniklé z popudu samotného Karla IV., s nikoliv ojedinělým názorem o původu českého královského důstojenství: královská moc a koruna Moravy byla obnovena a přenesena do Čech[44].

Moravské národní sebeuvědomění je tisíciletý proces, jehož počátky velmi úzce souvisejí s kořeny naší státnosti. Morava na začátku druhého tisíciletí sice ztratila svoji samostatnost, nikoli však státnost. Převážně vystupovala samostatně vedle Čech. Zpochybňování samosprávnosti tohoto prastarého historického a etnického celku, jednoho z nejstarších evropských etnosů, je ke škodě myšlenky jednoty zemí koruny české. Proto dnes stojí zato přemýšlet nejen o tradicích, ale zejména o kontinuitě.

Poznámky:

1. Srv. L. E. Havlík, *Slovanské státní útvary raného středověku*, Praha 1987, s. 63 a násl.
2. J. Hubert-J. Porcher-W. F. Volbach. *Carolingian Art*, London 1970, s. 6 a násl.
3. *Magnae Moraviae Fontes Historici I.*, Spisy university J.E. Purkyně v Brně, Filosofická fakulta č. 104. Brno 1966, s. 50.
4. Op cit. V., č. 206, Brno 1976, Curavit L. E. Havlík, s 33.
5. Z. Klanica, *Čtyři tisíciletí geneze středoevropských etnik*, *Ethnologia Europae Centralis* 2, 1994, (v tisku). Srv. J. V. Bromlej, *Etnos a etnografia*. Bratislava 1980.
6. Z. Klanica, *Počátky slovanského osídlení našich zemí*. Praha 1986, s. 213.
7. Op. cit. s. 19 a násl.
8. I. Niederle. *Rukověť slovanských starožitností*, Praha 1953, s. 96-7.
9. J. Bouzek, *Slovanské pohřebiště v Olympii*, *Archeologické rozhledy* 23, 1971, s. 99-101. I. Borkovský, *Slovanská keramika ve střední Evropě*, Praha 1940.
10. Srv. Z. Klanica, *Pohřebiště v Hodoníně-Lužicích*, *Jižní Morava* 1989, *Vlastivědný sborník* 25, sv. 28, s. 145 a násl.
11. Z. Klanica, *Předvelkomoravské pohřebiště v Dol. Dunajovicích*, *Studie Arch. ústavu ČSAV v Brně* 1, 1972, č. 1, s. 37-46.
12. *Kronika zvaná Fredegarova*, *O Sámově Království*, Ed. R. Grünwald, *Vznik a počátky Slovanů* 2, 1958, s. 109- 120.
13. B. Chropovský, *Včasnosinglanský a předvelkomoravský vývoj na území Československa*, In: J. Poulík, B. Chropovský a kol., *Velká Morava a počátky československé státnosti*, Praha-Bratislava 1985, s. 95 a násl.
14. B. Svoboda, *Poklad byzantského kovotepce v Zemianském Vrbovku*, *Památky archeologické* 44, 1953, s. 33- 108.
15. *Nestorův letopis ruský. Pověst dávných let*, Překlad K. J. Erben, Ed. J. Dolanský, Praha 1954, s. 27.
16. Viz pozn. 11.
17. J. Poulík, *Jižní Morava, země dávných Slovanů*, Brno 1948-1950, s. 65-70.
18. *Vyskytuje se už na toreutických pracích sásánovského Íránu*, srv. R. Ghirshmann. *Iran*, Paris 1962, s. 213. A. Grabar, *Die Kunst im Zeitalter Justinians*. München 1967, s. 307.
19. *Prokopios z Kaisareie, Válka s Góty*, Přeložil P. Beneš, Praha 1985, s 40.
20. Z. Klanica, *Velkomoravský gombík*. *Archeologické rozhledy* 22, 1970, s. 421-446, obr. 5
21. R Radoměrský, *Koruna králů moravských*, *Sborník Národního muzea. Série A*, 13, 1958, s. 183-231.
22. B. Novotný, *K otázce vztahů mezi středohradištním a mladohradištním osídlením O Moravě pro Moravany* <http://dalsimoravak.bloguje.cz/344680-puvod-a-pocatky-moravskeho-e...> 13 of 26 22.11.2010 12:46
na území dnešní Moravy, *Památky archeologické* 53, 1962, s. 211-218.
23. J. Hamel. *A régibb középkor emlékei Magyarhomban*, Budapest 1894, T. CLXIII-CLXXXIV.
24. A. K Ambroz, *Problemy ranněsředněvěkovéj chronologii vostočnoj Evropy*, *Sovětskaja archeologija* 1971, č. 2, s. 120 a násl.
25. A. M. Belenickij, I. B. Bentovič, O. G. Bolšakov, *Sredněvěkovuj gorod sredněj Azii*, *Leningrad* 1973, s. 143 a n.
26. Viz pozn. 3, s. 68.
27. L. Havlík. *Gens Moravorum*, In: *Strážnice 1946-1965*, Brno 1966. s. 97 a násl., *týž*, *Kronika o Velké Moravě*, Brno 1987, s. 265 a násl.
28. M. Weidemann, *Kulturgeschichte der Merowingerzeit nach den Werken Gregors von Tours*, Mainz 1982, T.I., s. 20 a násl.
29. K. Benda, *Stříbrný terč se sokolníkem ze St. Města u Uherského Hradiště*, *Památky archeologické* 54, 1953. s. 41-66.
30. J. Długosz, *Historia polonica*, ed. hr. Przewdziecki 1863-1887.
31. Z. Váňa, *Svět slovanských bohů a démonů*. Praha 1990, s 248.
32. D. Třeščík, *Kosmas*, Praha 1972, s. 65.
33. A. M. Belenickij, *O někotorych syžetach pjanžikentskoj živopisi*. *Kratkije soobščeniya Instituta istorii matěrialnoj kultury* 61, 1956, s. 56-62.
34. Z. Klanica. *K interpretaci motivu ptáčka nu jihomoravských památkách 8.-9. stol., XX, mikulovské sympozium 1990*, Brno 1991, s. 181 a násl., Srv B. Brentjes. *Vorislamische Kronen Mittelasiens*, *Archaeologische Mitteilungen aus Iran* 20, 1987, s. 261-279. P. Calmeyer. W. Eilers, *Vom Reishut zur Kaiserkrone*, *Arch. Mitt. aus Iran N. F.* 10, 1977, s. 153-190.
35. Z. Klanica, *K interpretaci ... s. 182 a násl.*

36. O. Klíma, *Sláva a pád starého Íránu*, Praha 1977, s 233.

37. Viz pozn. 28, s. 21.

38. A. M. Belenickij. *Monumentalnoje iskusstvo Pjandžikenta*. Moskva 1973. s 48. (v článku není omylem uvedeno místo, k němuž se tato poznámka vztahuje)

39. *Magnae Moraviae Fontes Historici III.*, Spisy University J. E Purkyně v Brně, Filosofická fakulta 134. Brno 1969. s. 428.

40. Viz pozn. 8, s. 242, 320.

41. Viz pozn. 4, s. 23.

42. Viz pozn. 39, s. 346-347.

43. Viz pozn. 39, s. 199-208.

44. Viz pozn. 4, s. 33.

9.3.Cesta k obnovení Moravy jako historické země a znovuzískání ústavního postavení moravského národa.

1.V úvodu si zopakujme znění závěru vědce (archeologa a historika) a politika (s příslušností ke přejmenované komunistické straně po r. 1989 na Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM) jejíhož přejmenování byl strůjcem)- v záležitosti původu moravského národa (moravské národnosti) a moravské státnosti -Z. Klanici-v jeho publikaci „Původ a počátky moravského etnosu“ z r. 1993:

Moravské národní sebeuvědomění je tisíciletý proces, jehož počátky velmi úzce souvisejí s kořeny naší (tj. české) státnosti. Morava na začátku druhého tisíciletí sice ztratila svoji samostatnost, nikoli však státnost. Převážně vystupovala samostatně vedle Čech.

Zpochybňování samosprávnosti tohoto prastarého historického a etnického celku, jednoho z nejstarších evropských etnosů, je ke škodě myšlenky jednoty zemí koruny české. Proto dnes stojí zato přemýšlet nejen o tradicích, ale zejména o kontinuitě.

2.V demokratickém zřízení uzákoněném v Ústavě české republiky vede cesta k obnovení Moravské země a znovuzískání ústavního postavení moravského národa prostřednictvím programů demokratických politických stran, hnutí a spolků a jejich podpory **voliči při demokratických volbách**. K tomu ovšem je nezbytné získání podpory vzdělávacích institucí, masmedií a také podpory na úrovni mezinárodních institucí.

X.-Použitá literatura

Poř.č. publikace a název publikace	Datum vzniku originálu / datum vzniku překladu	Autor publikace (jazyk originálu a překladu, autor překladu)
1.Kronika tak řečeného Fredegara	7. stol.	Francký mnich Fredegar (latina) -něm. překlad- Dr. Otto Abel (vyd.r.1849)
2.Legenda tak řečeného Kristiána	10. stol./ 2012	Kristián- mnich z rodu Slavníkovců (latina) český překlad- Prof.J.Ludvíkovský vyd.r.2012
3.Kosmova kronika česká	12. stol./ 1972	Cosmas-děkan pražského kostela (latina) český překlad K.Hrdina vyd.1972
4.Kronika hradiště u Znojma	19. stol. (1810-1878)/ 2011	-kanovník probošství u sv.Hippolyta E. Sládek (latina) český překlad Jiří Kacetl vyd. 2011
5.Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje	1998	Doc. PhDr. Lubomír E. Havlík DrSc.
6.Morava v době knížecí 906-1193	2010	Martin Wihoda
7.Rotunda sv. Kateřiny	2012	PhDr. Kateřina Dvořáková
8.Klášter Augustiniánů v Brně	1993	Bohumil Samek
9.Sborník MU PF Brno- Společenské vědy č.17	1999	Doc. PhDr. B. Klíma
10.Dílčí posouzení stavu maleb v NKP Rotunda sv.Kateřiny ve Znojmě	1999	Akademický malíř a restaurátor F. Sysel
11 Stavební památky na Hradišti sv. Hippolyta	2012	Seminární práce

X. -pokrač.

Poř. č. publikace a název publikace	Datum vzniku originálu/ datum vzniku překladu	Autor publikace (jazyk originálu a překladu, autor překladu)
12.Bitva na Bílé hoře	2020	Wikipedia 2020
13.Katedrála sv. Václava v Olomouci	2005	Jan.P. Štěpánek
14.Románská rotunda ve Znojmě	2005	PhDr. L. J. Konečný
15.Bitva na Lechu	2020	Wikipedia 2020 Mgr. Jan Rája
16.Moravští Přemyslovci ve Znojenské rotundě	2000	B.Krzeminská, A. Merhautová, D. Třeštík
17.Mars Moravicus	1677	Tomáš Jan Pešina z Čechorodu
18.Mapy obr.4, 5	2015	Wikipedia
19.Historie Moravského markrabství-výtah	2020	Wikipedia
20. Vývoj osídlení v oblasti Moravské Třebové	2010	Miroslav Trnka
21.Původ a počátky moravského etnosu	1993	Doc. PhDr. Z. Klanica DrSc.
22. Velká Morava na plátně dějin	2004	R. Nový
23.Mezinárodní studie EU Češi a Moravané mají odlišnou DNA	2009	LN z 28.5.2009
24.Dějiny Moravy	1872	Dr. B. Dudík
25.Seriál o antropologickém bádání Počátky a pozůstatky	1993	Telegraf ze 16.10.1993
26.Moravský meč	1667	Obr.2, 4, 5 -z obraz. publikace ze zámku Kolowratů v Rychnově n/K
27. Mérv (souč.Turkmenistan)	2010	Maxim Kucer

Autorská poznámka:

Časopis Moravského historického klubu r.s. č. 10/2020 zpracoval Jaroslav Pazour, předseda klubu.